Št. 293 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v torek 15. decembra 1925. Posamezna številka 20 cent. Letnik L.

Izhaja izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Odgovorni urednik: Prof. F. Peric. Lastnik tiskarna Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—; 3 mesece L 19.50; pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Za ozdravljenje našega javnega življenja

Pri zadnjih volitvah v čehoslovaški parlament ni šlo za to, da bi se dobila v načelu nova podlaga za politični vladni sistem. Ni bilo nobenih predpostav za radikalne spremembe. Šlo je marveč za to, da se ponovno ugotovi razmerje moči med posameznimi koalicijskimi strankami ter da se na podlagi novega razmerja zagotovi nadaljnje sodelovanje vladnih strank. V medsebojno razmerje teh strank so volitve prinesle res precej občutne spremembe. Socijalno-demokratična in narodno-demokratična stranka sta n. pr. izšli iz volitev precej oslabljeni.

V razmerju moči med dosedanjimi koalicijskimi strankami je prišlo torej do sprememb. Dejstvo pa je, *da se je ogromna večina naroda na volitvah izrekla za nadaljnje sodelovanje vseh narodnih strank.* Vprašanje je sedaj, ali se bo moglo ohraniti tako uspešno in plodno sodelovanje spričo dejstva, da so te stranke različno opredeljene glede raznih načelnih vprašanj; zlasti cerkvenopolitičnih in kulturnih. Zelo naivno bi bilo, če bi si domnevali, da pojde vse gladko in brez težav, ko bodo taka sporna vprašanja silila vladno koalicijo k važnim sklepom. Naravno in neizbežno je, da bo vsaka stranka zastavljala vso moč v to, da bodo sklepi čim bolj odgovarjali njenim idejam, njenim stremljenjem in ciljem.

Toda izkustva iz prejšnjega parlamentarnega razdobja dopuščajo vero, da radi takih navzkrižnih vprašanj ne bo resne nevarnosti za obstanek koalicije. Kajti podlaga koalicijskega sistema, ki ima v Čehoslovaški že petletno tradicijo, je v zavesti, da se ob vsem spoštovanju demokracije more v koaliciji vladati le na ta način, da se v celoti in v posameznih slučajih mora najti *rezultanta interesov in naziranj vseh strank, ki tvorijo koalicijo!* To se pravi: vsaka stranka bo varovala svoje koristi in uveljavljala svoja načela, *toda na vseh straneh mora biti poštena volja za dosego takega uspeha!* Poštena volja za kompromis med različnimi interesi, kakor se je resnično dosegal v prejšnji koaliciji. Ob vsem varovanju svojega stališča niso koalicijske stranke puščale iz vida potreb države, koristi narodne vkupnosti. Upravičeno je pričakovanje, da bo tako tudi v sedanji koaliciji, da se bo uveljavljal politični koalicijski sistem vsaj v isti meri, kakor se je v prošlem trileetnem razdobju.

Navajamo ta zgled politično zrelega čehoslovaškega naroda, ker daje tudi nam pouk in svarilo, kako naj si — če hočemo res služiti skupni stvari naroda — uredimo svoje medsebojno politično življenje. V vsakem politično in kulturno razvitem narodu je neizbežno, da se javnost različno opredeljuje po strankah in da vsaka stranka stremi po čim večji veljavi in moči v narodu.

Vprašanje, vprašanje neizmerne pomembnosti pa je: *kako naj bo tako tekmovanje med strankami?* V odgovor na to vprašanje bodi dejstvo, da stranke ne smejo biti smoter sam zase, temveč da so le sredstvo, ki naj služi vsesplošni blaginji narodne vkupnosti! Zato stranka pri svojem udejstvovanju ne sme misliti le na to, kako bo množila svojo strankarsko moč, marveč mora resno in pošteno uvaževati, v koliko in do katere meje njena stremljenja res *služijo koristi narodne vkupnosti!* Z drugo besedo: nobena stranka, če je res narodna in če so ji nameni čisti, ne sme postavljati svojega interesa nad potrebe in zahteve celote!

Le tedaj, če si tako — in ne smemo drugače — predstavljamo nalogo strank v življenju naroda, more njih udejstvovanje koristno služiti vkupnosti. Ponavljamo, da ne more in ne sme nikdo oporekati strankam, da branijo in uveljavljajo svoja načela in programe. Nikdar pa se ne sme podreti most, po katerem se morejo stranke približati druga drugi, ko gre za obrambo koristi narodne vkupnosti! Ko gre torej za stvar, ki mora biti skupna vsem poštenim sinovom naroda. Edino tako razmerje v strankarskem življenju je zdravo, le ob takem razmerju je možna uspešna obramba splošnih interesov in pravic.

Stranke naj le tekmujejo med seboj. Toda to tekmovanje naj bo plemenito, konstruktivno in naj se nikdar ne izpreminja v podivjanost in sovraštvo, ki onemogočata skupno delo tudi tedaj, ko gre za stvari, ki segajo do kože vsem brez razlike strank. Treba je torej, ko gre za skupna vprašanja, da se — kakor smo rekli gori glede čehoslovaške koalicije — išče rezultanta vseh interesov in ubira pot kompromisa.

Pri nas pa so razmere sila žalostne. S tem se dotikamo krvave rane našega javnega življenja. Na strani, ki je ni treba posebej označati, se je strankarsko tekmovanje izprevrglo v slepo srditost in celo tudi v osebno sovraštvo. Osebno žaljenje in zasramovanje drugomišljenika se je povzdignilo-ne le med dovoljena, marveč tudi potrebna in koristna bojna sredstva. Odreka se drugomišljeniku ne le poštenost namenov, marveč tudi osebno poštenje. S tem se podira most do skupnega dela tudi v slučajih, ko bi bilo tako delo najvišja narodna dolžnost.

Ta duševnost, ki kakor črv izpodjeda ves naš javni organizem, mora izginiti! Vzpostaviti se morata medsebojno spoštovanje in zaupanje — priznavanje, da so tudi nameni drugomišljenika čisti.

Dokler ne pride to spoznanje in streznjenje, ne morejo nič zboljšati vsi lepi «javni predlogi» za skupno in sporazumno delo. Neogibni predpogoj za ozdravljenje našega javnega življenja so *iskrenost, lojalnost, korektnost brez vsakih zahrbtnih strankarskih namenov.*

Farinacci: Vlada in stranka sta eno in isto

Ravnatelj „Avanti!"-ja odstopil — Reorganizacija popolarske stranke? Tajno delovanje prostozidarjev

LIVORNO, 14. Prometni minister Ciano in fašistovski tajnik Farinacci sta včeraj obiskala Livorno. Na kolodvoru so ju pozdravili župan conte Tonci, zastopniki delavskih sindikatov in drugih patrijotičnih organizacij.

Z balkona občinske palače je Farinacci imel na zbrane množice govor, v katerem je naglašal, da pomeni njegova navzočnost v Livornu ob strani prometnega ministra Ciana, da sta vlada in stranka eno in isto.

Koncem leta 1925 — tako je rekel Farinacci — so v Italiji vsi fašisti. Pokažite mi le enega, ki bi priznaval, da je bil leta 1919., leta 1920 ali leta 1921. proti Italiji in jaz bom skušal verovati v njegovo korajžo. Danes pa hoče biti vsakdo največji fašist. Verujte, da bomo mi skrbeli za vzorno disciplino v fašizmu. Uvedli bomo kategorije in v te bomo porazdelili celokupni narod, kajti danes si ne moremo predstavljati Italijana, ki bi ne bil fašist.

V letu 1926. — je nadaljeval govornik — bo fašist pomenil Italijana in ta bo prva kategorija. V drugo kategorijo bomo uvrstili dvomljivce, skesane elemente, ki so govorili, da bi bili postali fašisti, ako bi fašizem nudil dokaze, da zna voditi narod in državo. V tretjo kategorijo bodo prišli oni, ki so nam pasivno sledili. Četrta kategorija bo obsegala one, ki so bili z nami vedno solidarni. V zadnje privilegirane kategorije bodo vstopili le oni državljani, ki so v juniju 1924. izkazali fašizmu svoje zaupanje; v najzadnje kategorije pa bomo stavili one zločince, ono sveto sodrgo, ki je zapustila šole in hiše, da umre na ulicah in na trgih in da zajezi plimo prevratništva.

Farinacci je končno dostavil, da gledajo danes Francija, Anglija in druge dežele ne le s spoštovanjem, temveč z zavistjo na fašizem in da si vsak narod želi enega Mussolinija; toda fašizem se ne da kopirati. Fašizem je le eden, kakor je eden le Rim, zibelka svetovne kulture.

Medtem se je sestal k nujni seji občinski svet, ki je podelil Farinacciju livornsko meščanstvo.

MILAN, 14. V današnjem «Avanti!»-ju objavlja ravnatelj Pietro Nenni pismo, v katerem pravi, da ga je njegova okrožnica, ki je bila naslovljena na socijalistične sekcije in ki so jo priobčili fašistovski listi, spravila v kočljiv položaj. Ker se utegne ta okrožnica izrabiti za stroge ukrepe proti socijalistični stranki, odlaga Nenni ravnateljsko mesto pri «Avanti!»-ju. Za vsebino imenovane okrožnice prevzema osebno odgovornost.

Danes se je radi te zadeve sestal izvršilni odbor socijalistične stranke. Za četrtek 17. t. m je sklical k plenarni seji strankino vodstvo.

RIM, 14. Včeraj se je vršila napovedana konferenca vodstva popolarske stranke. Glavni tajnik poslanec De Gasperi je poročal o položaju v stranki ter priporočal vodstvu, da izvrši radikalne ukrepe, ki naj zagotovijo nadaljnji obstoj stranke. Vodstvo se je večinoma izjavilo za predajo oblasti sedanjega vodstva posebnemu odboru, ki naj bi organiziral popolarske sekcije. Končnoveljavna odločitev ni še znana, ker zborovanje traja tudi danes.

RIM, 14. «Tevere» poroča, da je policija v Genovi aretirala brezposelnega učitelja Pedemonte Albina radi tajne prostozidarske propagande. Pedemonte je tajnik pokrajinske prostozidarske zveze za Val Polcevero. V trenutku aretacije je skušal uničiti nekatere listine glede nadaljnjega delovanja nove prostozidarske zveze in posojila pariškega Velikega orijenta za italijanske prostozidarske organizacije. Iz listin je razvidno, da je Veliki orijent organiziral v Franciji podpisovanje prostozidarskega posojila v znesku 700.000 lir.

Filippelli se izseli v Francijo

RIM, 14. «Avanti!» pravi, da se bo Filippo Filippelli radi incidenta v hotelu «Moderno» in radi nekaterih polemik v listih s svojo družino izselil v Francijo.

Dva rimska podguvernerja

RIM, 14. Vlada je imenovala za rimska podguvernerja Michele Darbesia in Giovanni Vasellija. Prvi je bil pred nekaj meseci prefekt v Genovi. Odvetnik Vaselli pa je bil delj časa politični tajnik romanskega fašistovskega gibanja in sabinske fašistovske zveze.

Novi kardinali

RIM, 14. Papež je danes imenoval za kardinale mons Cerettija, nuncija v Parizu, mons. Enrico Gasparrija, nuncija v Braziliji, mons. Verdeja, tajnika obredne kongregacije, in mons. O. Donnela, nadškofa v Armagu.

Radićeve izjave v Mariboru

o smernicah njegove šolske politike

MARIBOR, 14. (Izv.) Za včerajšnji nastop prosvetnega ministra Stjepana Radića v Mariboru je vladalo veliko zanimanje. Ob otvoritvi shoda je bila dvorana Narodnega doma nabito polna. Vendar pa je govor ministra v splošnem presenetil, ker je bil S. Radić pri svojih izvajanjih zelo rezerviran. Prosvetni minister se ni namreč dotaknil nobenih drugih vprašanj in je govoril le o prosveti ter ni pri tem omenil niti nemških narodnih manjšin na Štajerskem. Temeljne misli njegovega govora so bile, kako dvigniti sedanji nivó osnovnih šol in reforma vseučilišč. Glede teh poslednjih je izjavil, da potrebuje Jugoslavija le eno univerzo, vendar pa da se ne ukine nobena obstoječih univerz v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, tako da bodo sedanje tri univerze tvorile eno vseučilišče z razdelitvijo fakultet. Mestoma je prosvetni minister ostro nastopil proti SLS in proti dr.ju Korošcu. Shod je potekel brez nobenih incidentov.

Shod je končal okoli poldne. Nato si je S. Radić v spremstvu zastopnikov oblastev ogledal mesto, nakar je odpotoval z zagrebškim brzovlakom v Zagreb, kjer se je vršila konferenca strokovnjakov o novem vseučiliškem zakonu.

Lukinićeva afera v nar. skupščini

BEOGRAD, 14 (Izv.) Danes se je v nar. skupščini pričela debata o obtožbi dr ja Lukinića radi zadeve s premoženjem Thurn-Taxis. Za besedo je takoj povzel dr. Lukinić sam, kateremu je tekom govora uspelo dokazati, da izhaja obtožba iz motivov, ki so izvenparlamentarnega življenja. Prečital je pismo, ki je tajno krožilo na zagrebški borzi in s katerim se je ponujalo 500.000 dinarjev nagrade onemu, kateremu bi uspelo rešiti pri ministru pravde ponudbo zveze topliških zadrug, ki je prosila, da se izvrši likvidacija veleposestva Thurna Taxisa. To pismo je povzročilo v nar. skupščini precejšnjo senzacijo. Lukinić je zaključil svoj govor ob 14.40, nakar se je seja skupščine zaključila. Razprava o Lukinićevi aferi se bo nadaljevala jutri.

BEOGRAD, 14 (Izv.) O Lukinićevi aferi se je bavil danes tudi ministrski svet. O tej zadevi menijo dobro poučeni politični krogi, da se bodo sporazumeli radikali in radičevci v tem, da se poročilo o tej stvari znatno poostri, vendar pa da ne bo stavljen predlog za izročitev Lukinića sodišču, ker ni mogoče po kazenskem zakoniku dokazati njegove krivde.

Amnestija za politične krivce v Jugoslaviji

BEOGRAD, 14. Minister pravde je sprejel včeraj predsednika in generalnega tajnika Centralne uprave Jugoslovenskega novinarskega udruženja, ki so zaprosili ministra, da predloži v amnestijo, ki jo podpiše jutri kralj, tudi novinarje, obsojene radi tiskovnih deliktov politične narave. Minister je zastopnike novinarjev sprejel ljubeznivo in ostal z njimi v razgovoru nad eno uro ter jim odgovoril, da se samo oni novinarji, ki so obsojeni radi klevete, ne morejo predlagati v amnestijo.

Razprava o Beneševem načrtu

za razorožitveno konferenco

Sovjetska Rusija pripravljena na sodelovanje

ŽENEVA, 14. Na današnji seji Sveta Društva narodov so bili soglasno odobreni trije sklepi o pripravah za razorožitveno konferenco, ki jih je predložil čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Po teh sklepih bo Svet Društva narodov ustanovil pripravljalni odbor za razorožitveno konferenco, v katerem bo zastopanih 16 držav, in sicer vse članica Sveta Društva narodov in poleg njih Jugoslavija, Bolgarija, Poljska, Finska, Nizozemska in Romunija. Poleg tega dobi Svet Društva narodov nalogo, da povabi vlade Nemčije, Amerike in sovjetske Rusije, naj se takoj udeleže akcije pripravljalnega odbora. Pripravljalni odbor naj bi imel prvo sejo dne 15. februarja 1926.

LONDON, 14. Po vesteh iz Moskve odobravajo «Izvestija» v nekem članku predlog predsednika Coolidgea za sklicanje razorožitvene konference in izjavljajo, da bi bila sovjetska vlada pripravljena udeležiti se take konference pod pogojem, če bi se določilo kot kraj konference mesto, ki bi bilo za Rusijo ugodno.

Razvoj nemške vladne krize

Kochu poverjena sestave vlade

BERLIN, 13. Pogajanja za rešitev vladne krize se nadaljujejo. Hindenburg je še vedno prepričan, da je radi sedanjega političnega položaja neobhodno potrebno, da vstopijo socijalisti v novo vlado.

Zdelo se je, da hoče Hindenburg na vsak način poveriti sestavo vlade Lutherju. Vendar pa so socijalisti odločno nastopili proti temu, ker se ne strinjajo z Lutherjevo protekcijonistično politiko. Luther je državnemu predsedniku sam sporočil, da je koalicijska vlada nujno potrebna in da on ne bi hotel tvoriti ovire veliki koaliciji.

Hindenburg se bo baje do jutri že odločil. Govori se, da bo poveril sestavo nove vlade Fehrenbachu ali pa Kochu.

BERLIN, 14. Predsednik ljudovlade je razpravljal o sestavi nove vlade s Fehrenbachom, bivšim državnim kancelarjem. Fehrenbach je izjavil, da mu je nemogoče voditi pogajanja, to pa iz osebnih razlogov in radi zadržanja centra.

BERLIN, 14. Hindenburg je sprejel danes posl. dr. Kocha, načelnika demokratske stranke, kateremu je poveril sestavo nove vlade na podlagi velike koalicije. Poslanec Koch je to nalogo sprejel.

Nov korak Male antante

proti prizadevanjem madžarskih legimistov za vzpostavitev Habsburgovcev

DUNAJ, 14. «8-Uhr-Blatt» doznava iz Prage, da so po inicijativi jugoslovenske vlade v Pragi in Bukareštu podvzeli kolektivne korake radi preprečenja agitacije monarhistov v Budimpešti, ki je že nekaj tednov zelo živahna. Beograjsko inicijativo sta čehoslovaška in romunska vlada sprejeli in so se vršili v tej zadevi že razgovori med vladami.

Do tega koraka je prišlo na podlagi informacij, ki so prišle iz Budimpešte in drugih krajev o pripravah pristašev nadvojvode Albrehta in njegovih nasprotnikov. Po teh vesteh so pristaši Albrehta dejansko pripravljali prevrat. Albreht naj bi bil posili proglašen za madžarskega kralja. Tudi pristaši Otoma ne miruejo in obstoja še ino nevarnost, da pride med obema monarhističnima skupinama do spopada. Ker so tudi nameni Horthyja in ministrskega predsednika grofa Bethlena nejasni, se zdi, kakor izjavljajo v Pragi, vladam Male antante potrebno zavarovati se v tej smeri proti morebitnemu presenečenju. Vlade Male antante hočejo z intervencijo v Budimpešti položaj razčistiti. V Pragi se je poleg tega doznalo, da je Albreht sklenil gotove pogodbe z bavarskimi in avstrijskimi monarhisti, ki bi v slučaju izvedbe pomenile veliko nevarnost za mir v Srednji Evropi.

BUDIMPEŠTA, 14. Škof Mikeš iz Szekesfehervarja je včeraj nepričakovano prispel v Budimpešto. Kakor poročajo večerni listi, je njegov prihod v zvezi s skorajšnjo konferenco legitimistov v Budimpešti, katere se bodo udeležili vsi voditelji legitimistov. Na tej konferenci se bo razpravljalo o prestolni kandidaturi nadvojvode Albrehta. Legitimisti ne smatrajo Albrehtove afere kljub znanim izjavam ministrskega predsednika rešene, ker nadvojvoda sam še ni podal nobene pomirljive izjave.

Boljševiško gibanje v Mandžuriji

PARIZ, 14. Iz Tien-Tsina poročajo «Matinu», da je 15 km od tega mesta že v petek zjutraj prišlo do hude bitke, ki se še vedno nadaljuje. Francozi so se zatekli v vojašnico, ki je komaj 10 km oddaljena od bojnega polja, Japonci pa so v lastnem predelu postavili žične ovire. Med prebivalstvom vlada še precej hladnokrvnosti, ker je mestna policija poklicala na pomoč italijanske, francoske in japonske vojaške oddelke.

«New-York Heraldu» pa poročajo iz Šanghaja, da bo v Mandžuriji v kratkem proglašena sovjetska vlada, kateri bo načeloval Kuo-Sung-Lin. Japonci so o tem gibanju baje dobro obveščeni in so v Koreji že izkrcali dve diviziji, pripravljajo pa splošno mobilizacijo.

Tudi ruski izseljenci, ki se nahajajo v Šanghaju, pripravljajo veliko protiboljševiško gibanje in imajo baje že zagotovljeno podporo s strani Japonske.

Vse vezi med Šanghajem in Pekingom so pretrgane. Iz Mukdena pa javljajo, da zbira Kuo-Sung-Lin svoje čete v okolici ter da bo, kot vse kaže, kmalu prišlo do odločilne bitke.

Nova boljševiška vlada bo namreč proglašena takoj, ko bo Kuo-Sung-Lin zavzel Mukden.

Novo obstreljevanje Damaska

Proglasitev svete vojne proti Francozom

LONDON, 14. Kakor poroča «Chicago Tribune» iz Bajruta, so Druzi proglasili sveto vojno. Sultan Atraš paša je zapovedal, naj ne sejejo ozimine, ker bodo tako lahko vsi moški od 20. do 60. leta stopili v vojsko. Voditelji Druzov odklanjajo vse razgovore z Jouvenelom, dasi jim je obljubil polno svobodo, če nehajo z vojno.

«Daily Telegraph» poroča iz Damaska: Včeraj popoldne je bilo mesto znova obstreljevano; 30 oseb, med temi največ upornikov, je bilo usmrčenih. Po vesteh iz Bajruta so letalci uničili z bombami baje 4000 upornikov. Arabci so napadli oddelek angleških vojakov, ki so se z izgubami vrnili v svoja taborišča.

Boljševiška zarota na Finskem

PARIZ, 14. Finski listi poročajo, da so oblasti izsledile veliko boljševiško zaroto, ki je bila razpredena po celi deželi. Vlada je odredila stroge ukrepe in je sklenila, da spravi v zbornici to zadevo takoj na dnevni red, ker so, da se država izogne preteči nevarnosti, potrebne izredne varnostne odredbe.

Kot znano, je vlada maja meseca razpustila komunistično stranko in dala aretirati vse komunistične poslance. Pozneje pa se je stranka na novo organizirala.

Perzija — dedna kraljevina

Kronanje Riza Kahna

TEHERAN, 14. V skladu z izpremembami ustave, katere je ustavodajna skupščina soglasno sprejela, je bil imenovan za perzijskega kralja Riza Khan Pahlavi, dinastiji Pahlavi pa so bile prisojene dedne pravice na perzijski prestol in je na ta način Riza Khanov najstarejši sin postal prestolonaslednik.

Kronanje Riza Kahna se je izvršilo danes na svečan način.

Van Hamel — višji komisar Zveze narodov za Gdansko

GDANSKO, 14. Imenovanje van Hamelja za visokega komisarja Zveze narodov za Gdansko pospremljajo nemški listi z ne baš laskavimi komentarji. Želeli so, da bi kak Italijan bil nasledoval MacDonnelu.

Isti listi objavljajo neko poročilo iz Ženeve, ki pravi, da ni Van Hamel nasprotnik Nemcev ter izražajo upanje, da bo znal varovati interese mesta nasproti Poljski.

Politične vesti

SOVJETSKA RUSIJA IN LOCARNSKI DOGOVORI

Povodom svojega obiska v Elizeju je podal sovjetski poslanik v Parizu Rakovski novinarjem nekaj pojasnil. Glede locarnskih dogovorov je rekel, da Moskva vidi v načelu teh dogovorov in v govorih, držanih v Londonu, zastopanje velikega mirovnega gibanja. To pa ne zadostuje, da bi zadovoljilo sovjetsko Rusijo. Ako naj se dogovori v Locarnu smatrajo kot izhodišče za novo evropsko politiko, potem morajo vse vlasti, ki so podpisale te dogovore, sedaj poizkušati, *da se reši problem sporazuma z Rusijo.* Locarnske pogodbe se morajo spopolniti s pogodbami z Rusijo. «Jaz sem — je rekel Rakovski — že opetovano izjavil v Londonu, *da smo vsak čas pripravljeni za nova pogajanja.* Sedaj, ko sem v Parizu, podajam isto izjavo na naslov Francije. Tu so se začela pogajanja s Krasinom in meni ni treba nič drugega, nego da jih nadaljujem. Mi smo uverjeni, da je s Francijo možen dogovor, v katerem se morejo rešiti vsa politična in gospodarska vprašanja v medsebojno zadovoljstvo.»

O stališču sovjetske Rusije napram Društvu narodov je izjavil Rakovski: «Naš nazor se ni spremenil. Vprašanje vstopa Rusije v Društvo narodov za sedaj še ni aktuelno. Predno se more razpravljati o tem, morajo vse države, ki pripadajo Društvu narodov, poravnati vse diference z nami. V Društvu narodov so celo države, ki niso še niti obnovile diplomatskih odnošajev z nami. Druge pa — kakor n. pr. Romunska — niso še rešile z nami niti teritorijalnih diferenc.»

Glede vprašanja ruskih dolgov Franciji je izjavil Rakovski, da je ta problem sicer jako težaven, da se pa kljub vsem težavam more najti rešitev. Problem dolgov ni v tem trenutku samo financijelen in političen, marveč tudi psihološki problem. Potrebno je, da v Franciji razumejo tudi položaj Rusije, v kateri so politične razmere po vojni popolnoma spremenjene. Predlogi, ki so se stavili Franciji glede vprašanja dolgov, nikakor niso neugodni. Služili so celo kot pretveza za veliko špekulacijo. Da se pa v bodoče onemogoči vsaka špekulacija, se bodo prihodnja rusko-francoska pogajanja — zlasti glede vprašanja dolgov — vršila tajno.

ANGLEŠKI GLAS O ČEHOSLOVAŠKI

Največji angleški list «Times» piše: Čehoslovaška je iz lastne moči in s tolikim uspehom napravila doma red, da velja danes — kakor zasluži to — za najbolj urejeno deželo vzhodno od Rena. Doseženi uspehi nadkriljujejo tudi najbolj optimistična pričakovanja. Boljševištvo je sicer svoječasno vrglo tako senco na republiko, da so praški zastopniki vnanjih držav gojili bojazen, da boljševištvo potegne deželo za seboj. Vendar so te bojazni izginile. Komunistično gibanje v Čehoslovaški republiki ni močno in niti od daleč ni tako močno kakor v Angliji. Nezmiselno bi bilo, če bi v uspehu zadnjih volitev videli triumf komunizma. *Četudi manjšinsko vprašanje v Čehoslovaški ostaja nadalje velik problem,* beleži Čehoslovaška na vseh drugih poljih presenetljive uspehe. To, kar je politika dr. Beneša dosegla za Čehoslovaško, je prepomembno, da bi bilo potrebno še posebej omenjati. Dežela je deležna njegovega osebnega slovesa v vsej Evropi. Trgovina v Čehoslovaški cvete in izvoz raste. Poleg industrijalnega bogastva poseduje država izvrstno poljedelstvo. Posebno Češka in Moravska sta občudovanja vredni. Najboljše uspehe pa je dosegla Čehoslovaška s svojo finančno politiko, inspirirano od dr ja Rašina, ki je morda najmarkantnejša osebnost v povojni srednji Evropi. Dr. Rašin je nastopil z vso odločnostjo proti razsipnosti in inflaciji in je priboril stabilizacijo valute. V notranjem ne trpi Čehoslovaška nikakih stresljajev in resnih težav v delovnih razmerah.

Na zaključku naglaša pisec trdni narodni značaj Čehoslovakov, ki se mu ima zahvaliti republika v veliki meri za svoj srečni položaj. Pisec ne goji nikakih bojazni glede bodočnosti čehoslovaške republike.

Naročajte in širite „EDINOST"

Po desetih letih iz Rusije v domovino

Zakasnela prijava vojne škode Josipa Peršolja iz Šmartnega v Brdih — Tavanje po Rusiji — Več let odrezan od svojih — Zanimivi spomini na Rusijo — Po vaseh je še polno avstrijskih ujetnikov — Opuščena prijava vojne škode

Malce zakasnela prijava vojne škode

V naše politično tajništvo v Gorici je prišel med drugimi številnimi strankami tudi okoli 44-leten mož s prošnjo, da mu prijavi na pristojno mesto vojno škodo na zemljišču. V rokah je imel dotično — vsem našim ljudem znano — tiskovino napol izpolnjeno; manjkale so še 4 priče, domovnica itd. Kakih 20-30 lir je mož že najbrže plačal za cenitev. Toliko sto lir je mož zahteval za jarke, toliko spet za sadno drevje — vse škode je bilo že navedene za kakih 5000 lir. Prvi trenutek je šinila misel: Ne bi bilo napačno z vso parletno izkunšjo, ki smo jo pridobili v mešetarjenju, vadljanju in cenkarjenju z gospodi «konkordatarji», če bi prijavili tako pozno vojno škodo: te in te postavke, toliko in toliko sadnega drevja bi se dejalo več, jarkov je bilo treba nekoliko več zasuti, kot je v resnici bilo, o stvareh, ki se lažje kontrolirajo, bi se bilo treba držati resničnega stanja. Za konkordat bi izbrali dan po 27. v mesecu, ko so uradniki bolj dobre volje, pa še benečijske obveznice bi po dnevni ceni pri seštevanju svot premenili v prave lire, tako da bi vojni oškodovanec po vseh previsokih navedbah ter na koncu po vseh odbitkih vendarle prejel resnično celo svojo odškodnino v gotovini. No, pa se nam je zdel datum 10. decembra 1925. vendar malo preveč kasen po tolikih odlogih končnega roka za prijavljanje vojne škode. Še k tistim nesrečnim avstrijskim dajatvam, ki so zmešale celi deželi glavo meseca aprila, nismo mogli več priložiti predloženih nam prijav. Zato bi ga kmalu vprašali, ali ne misli počakati še eno leto, tako da bo takrat ravnoprav prišel na vrsto. Pa je mož sam uvidel naše začudenje nad tako pozno prijavo ter pričel razlagati v okorni slovenščini, na gosto pomešani z ruskimi besedami, vzrok zakasnitve in svojega prihoda k nam.

«Oprostite nismo kompetentni! Stopite pogledat iz Tiflisa v Moskvo!»

Poznalo se je možu, da je živel leta in leta v neskončni ruski prostranosti brezciljno iz dneva v dan ter da je prevzet popolnoma, kot vsi naši bivši ruski ujetniki, z neko fatalistično apatijo. Govoril je v kratkih stavkih in pretrgano, misli so se mu porajale in nizale le na naša vprašanja.

«15. februarja 1915. — bil sem tedaj 34 let star — po enotedenskem zakonskem življenju sem šel od doma iz Brd, iz Šmartnega Galic. fronta me je spravila v rusko ujetništvo, kjer nas je tisoče in tisoče avstrijskih jetnikov rešila iz jetništva boljševiške revolucije. Po daljšem tavanju po Rusiji sem se ustavil zadnja leta v kubanski oblasti v bližini mesta Armavira. Nikdar nisem prenehal pisati domov. Toda doma nista ne žena in ne moj brat dobila nobenega obvestila od mene in jaz tudi nisem vedel ničesar o svojih. Šele leta 1923. je dobila žena moje pismo in jaz nato njen odgovor. Že takrat sem se začel pripravljati z vso resnostjo na odhod.

Prva oblast, na katero sem se obrnil poleg ruskih državnih uradov, je bil perzijski konzul. Ta bi mi pomagal priti do meje, a dalje bi ne šlo. S težavo smo ugotovili, pod katero državo pravzaprav da spada moj domači kraj, nakar sem se zato obrnil na italijanskega konzula v Tiflisu. Ta mi je rekel: «Oprostite nismo kompetentni. Stopite za trenutek pogledat iz Tiflisa v Moskvo. Tam Vam bodo dali podatke in nasvete glede vrnitve v Italijo».

Stopil sem torej «za trenutek» po pardnevni vožnji iz Tiflisa v Moskvo. Ker nisem videl že dolgo časa velemesta, me je prihod v Moskvo zmedel, kajti tam vrvi kot povsod drugod v Evropi mrzlično življenje. Samo policija je silno stroga in natančna. Pri njej sem zvedel za naslov italijanskega poslaništva v Moskvi. Ker na poslaništvu niso znali ruski, jaz pa ne italijanski, sem govoril z nekim tamkajšnjim uradnikom v hrvaščini. Z njim smo se hitro zmenili. Brzojavili so v Italijo po informacije o meni, pokazal sem še ženino pismo, tako da sem jim dokazal, da sem res italijanski državljan. Nato so me odpravili, češ da že dobim potni list. No, dobil sem ga res po dvomosečnem čakanju v Armaviru. Vlak me je odpeljal do pristanišča Batuma in od tu brezplačno neki Lloydov parnik preko Carigrada v Trst, kamor smo prispeli po dvajsetih dnevih vožnje.

Zakonsko življenje, ki traja samo 4 medene tedne - Tudi v Rusiji so Kolariči - Buržuji v Leninovih vrstah - Nem in pust stoji božji hram - Državno kolonstvo

Zadnja leta sem služil kot hlapec pri nekem Bolgaru vrtnarju. Bolgarskih vrtnarjev je vse polno v okolici Armavira.

Upraviteljstvo, to je neke vrste županstvo, razdeljuje vsako leto zemljo obdelovalcem. Kdor ima dovolj živine za obdelovanje, jo dobi več kot drugi. Nihče pa ne poseduje stalno zemlje, ampak je ona državna last, katero upraviteljstvo podeljuje od leta do leta. Zemlja pa je razdeljena v tri kategorije:

I. kategorija stane eno leto 10 rubljev desetina;

II. kategorija stane eno leto 8 rubljev desetina;

III. kategorija stane eno leto 6 rubljev desetina.

Precej zemlje ostane neobdelane. Kmetje z lahkoto prodajo svoje pridelke. Za drag denar pa morajo kupovati obleko in druge industrijske izdelke, katere dobivajo skoro vse iz inozemstva.

Davek so zopet vpeljali v denarju in so kmetje radi tega prav veseli, ker jim ni treba odrajtovati davščin v blagu, katero so prva leta revolucije pobirali, kolikor se jim je poljubilo. Sploh gre zadnji 2 leti — to je v letu 1924. in 1925. — kmetom vedno na boljše.

Pope so boljševiki že iz vsega začetka zalovili pometat ceste in opravljat druga podobna ročna opravila. Neprestano agitiranje, prepričevanje in vzgajanje, posebno mlajše ruske generacije od strani mladih boljševiških agitatorjev, da ni Boga, da nima smisla moliti pred ikonami je odvrnilo povečini ves narod od cerkve. Ob nedeljah smo se sicer sestajali pred cerkvijo, toda le zato, da smo se tamkaj na travniku pogovarjali. V cerkev je šel le kak zgrbljen star mužik in kaka stara majka, da pomolijo pred preostalimi, začrnelimi ikonami.

Poroko opravlja upraviteljstvo. Po enem mesecu so se premnogi pari že zopet ločili in z drugimi parili. Ako so otroci, si vzameta polovico mož, polovica žena. Ker pa se je dobilo le preveč trotov, ki so vzletavali iz enih medenih tednov v druge, je oblast izdala v tem oziru ostrejše postave.

Sprva so zasedli vse urade priprosti delavci. Kmalu pa so se znali bivši činovniki, kar jih ni zbežalo preko meje, vsiliti in vpisati v komunistične vrste in potem so postali sami še odločnejši in glasnejši komunisti. Vsled svoje sposobnosti v uradovanju so izpodrinili iz mest prve, prave komuniste. Ti so se morali, ker so se tačas odnavadili dela, zateči v gozdove in se loviti tolovajskega rokodelstva. Radi tega je bila javna varnost, kljub strogi in številni policiji tamkaj mnogo slabša kot sem jo našel tukaj v Italiji. Posebno vozovi niso bili v gozdnih predelih varni pred zasedo.

Analfabetizem boleha na sušici - Veterani armade za dom in cesarja - Kdor pije alkohol, ta ima glavobol!

Videl sem pa, da so šole sedaj neprimerno boljše kot pod carjem. Za carja so obstojale šole po vaseh le po zimi. Sedaj jih morajo vsi obiskovati po leti in po zimi. Mladina jih mora obiskovati po pet let. Pa tudi starejši nepismeni ljudje morajo obiskovati tečaje, kjer se uče pisati in brati. Zato prodirajo tudi časopisi že v najzakotnejša sela, kjer jih čitajo kmetje po gostilnah, dokler se seveda ne opijejo s samogonom. Dovoljeno je namreč zopet kuhanje samogona (žganja) in njegova prodaja. Zato se kmetje zopet opijejo, prav po stari ruski navadi, do nezavestnosti, dokler ne zapijejo zadnje kopejke. Oj, bratec, kako ti je drugo jutro vstajanje! Povsod sem naletaval na bivše avstrijske vojake in jih še pustil prepolno v Rusiji. To so hrabri tekači izpod Grodeka in Přemysla. Skoro v vsakem selu je kak bivši avstrijski ujetnik. Po večini so Poljaki, Madžari in tudi na nekoliko Hrvatov sem naletel. *Slovenca nisem videl in tudi ne slišal zadnji dve leti o nobenem.* Nekateri se skušajo vrniti in tavajo od konzulata do konzulata kot sem taval jaz. Drugi zopet ne mislijo več na povratek in so si že tam ustvarili svojo lastno družino.

Oj, fantič, zakaj se v Rusijo podajaš? Gubernija Italija

Vprašate me, zakaj sem se po tolikem času vrnil domov in kje se mi zdi boljše. Gotovo je, da so v Rusiji neprimerno boljše razmere, da se tamkaj živi mnogo boljše. Samo glede življenjske varnosti je tam bolj slabo preskrbljeno, vsaj tam, kjer sem bil jaz. Razmere se pa tudi tam boljšajo iz dneva v dan in v marsičem postajajo podobne našim.

Zadovoljnosti seveda tamkaj tudi ni in kmetje so vsi nasprotni boljševikom, kot so poprej mrmrali proti carjevim uradnikom. Zemljo bi radi imeli svojo, stalno, gotovo, iz roda v rod.

Pisal bom sedaj gospodarju, da sem srečno dospel v gubernijo Italijo in da se vprašujem, zakaj da sem pravzaprav premenjal gubernijo. Gotovo mi ne bo verjel, ako mu bom pisal, da bom plačeval davka za svojo desetino zemlje toliko, kolikor ga plačuje celo moje bivše selo Volni pri Armaviru v kubanski oblasti za površino zemlje, ki meri približno kolikor od Skrljevega pa do Vipolž, od Dolenj pa do Pevme.»

Hitra asimilacija

Našemu briškemu Lazarju v drugi izdaji se je že čudovito mudilo po drugih opravkih. Čudovito naglo se je namreč asimiliral našim razmeram. V roki je držal listek, na katerem so bile napisane kar po vrsti listine, katere rabi za opremo prošnje za vojno odškodnino, uradi, kjer se mora radi tega oglasiti itd. Povedali smo mu, da se bo še natekel, predno sklene samo konkordat. Toliko bo hoda, da bi lahko pokril pot od tu v Rusijo. To in še druga pojasnila so ga odvrnila od prijave, tako da bi delal zastonj poti do njega, kdor se peča z vojno odškodnino in ki bi še rad v tej lirični suši «zaslužil» kako lirico.

Angleška trgovinska bilanca za mesec november

LONDON, 14. Po dosedanjih statističnih podatkih je znašal v mesecu novembru uvoz na Angleško 60,977.346 funtov (7,173.459 funtov manj kot novembra meseca lanskega leta), izvoz pa 114,692.346 funtov (4,047.344 funtov manj kot istega meseca l. 1924.).

Spominjajte se ob vsaki priliki „Dijaške Matice“

DNEVNE VESTI

Naš odgovor poslancu Besednjaku

je zadel v živo. «Goriška straža» ne ve drugega odgovoriti kakor to, da so nam članki dolgovezni in da so polni laži. Ko je pa hotela te laži navesti, je prišla v veliko zadrego. Navedla je dve «laži». Prva bi bilo neko tržaško pismo, ki ga je prineslo «Jutro» še pred *našimi članki* in s katerim nismo v nikaki zvezi. Druga pa naj bi bila ta, da smo v svojem drugem članku pisali, da je «Gor. straža» 5. septembra javila, da bo dr. Besednjak na ženevskem kongresu *edini* zastopnik Hrvatov in Slovencev iz Italije.

In res, v «Gor. straži» od 5. septembra ne najdemo besede *edini*, pač pa beremo, da ima dr. Besednjak zastopati na ženevski konferenci Slovence in Hrvate v Italiji. Šček je to poročilo tudi razumel v smislu, da bo dr. Besednjak *edini* zastopal julijske Slovane, ker sicer ne bi bil v svojem «Malem listu» od 7. septembra pisal, da *dr. Wilfana pri tej stvari ne bo.* Ne more se zameriti tako hudo niti nam, če smo tudi mi tako interpretirali obvestilo v «Gor. straži»; kajti če ima dr. Besednjak zastopati julijske Slovence in Hrvate, kaj naj ostane potem za dr. Wilfana ali kogarkoli drugega?

Sicer pa priznavamo svoj «greh» in se «kesamo», da smo o tem pisali, ne da bi bili imeli pred seboj dotične številke «Gor. straže», kakor smo sicer vse svoje navedbe vestno kontrolirali na podlagi dotičnih spisov. A «Gor. straža» od 5. septembra nam takrat ni bila na razpolago. Smisel pa smo točno podali.

Pošiljanje pisem in paketov za praznike.

Pokrajinsko poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu opozarja spričo predstoječih božičnih praznikov na dejstvo, da o božiču in novem letu število pošiljatev močno naraste ter prosi občinstvo, da piše naslove na pošiljatvah prav razločno, da se tako omogoči pošti čim hitrejše dostavljanje pisem. V naslovu naj se vedno navede tudi pokrajina, v kateri se nahaja kraj, kamor je pošiljatev namenjena. Glede razglednic in posetnic se priporoča občinstvu, da jih stavi na pošto če le mogoče v posebne za to določene nabiralnike, ki bodo na trgu Della Borsa, na Ponte della Fabbra in v ul. Milano (na zidu poštnega poslopja).

Kar se tiče paketov, priporoča poštno ravnateljstvo, naj ob času praznikov dene vsak pošiljatelj naslov tudi v paket sam. To pa zato, ker se zunanji naslov lahko zabriše ali drugače pokvari, v katerem slučaju se paket ne more izročiti, temveč bi se moral pozneje ali prodati ali uničiti. Ako ma paket tudi v notranjosti naslov, se seveda to ne zgodi, temveč se dostavi tistemu, komur je bil namenjen na podlagi notranjega naslova.

Občinstvu se končno priporoča, naj pošilja pakete ob času predstoječih praznikov nekoliko dni prej, nego bi bilo sicer potrebno. Na ta način se da poštni možnost, da se izogne prevelikemu gromadenju paketov in pa zamudam v dostavljanju paketov naslovljencem.

Z OPČIN.

K članku «Z Opčin», ki je bil objavljen v torkovi številki, smo prejeli sledeče pojasnilo:

«Društva niso imela prilike javno pokazati sadov svojega delovanja spričo številnih oblastvenih prepovedi, vsled katerih so bila onemogočena tudi sodelovanja in celo sportne prireditve.

Ker se mladina šola v pogumu za nadaljnje delo ob doseženih uspehih, ni čudo, da je popustila v času, ko je ni podkrepljalo javno zadoščenje. Vendar je treba pripomniti, da se je ravno v zadnjem času pomnožil pevski zbor s pristopom naraščaja, ter da se glasbena šola stalno širi. — Želimo pa, da bi vzpodbuda rodila obilnejše sadove.»

Družabni večer pri Sv. Jakobu.

Pevsko društvo «Ilirija» priredi v nedeljo dne 20. t. m. od 20. ure dalje zabavni večer v dvorani D.K.D. pri Sv. Jakobu. Vodnja večera bo g. Ferd. Čretnik. — Ker je društvu začasno nemogoče organizirati drugih javnih prireditev in ker ima velike stroške za vzdrževanje svojega zbora, se je sklenilo prirediti družabni večer vsaj za delno kritje tekočih stroškov.

Odbor.

Zahvala.

Vsem, kateri so na katerikoli način pripomogli do tako lepo uspelega Miklavževega večera, bodi tem potom izrečena prisrčna zahvala. Zlasti se zahvaljujemo sl. godb. društvu «Lira» za brezplačno sodelovanje.

Odbor podružnice Šol. društva v Idriji.

Iz urada Pol. dr. „Edinost“ v Trstu

Marija vd. Gorup - Totnaj: Provizorična podpora je bila ukinjena, ker tomajsko županstvo ni poslalo potrebnih listin — kljub ponovnim zahtevam — v dokazih, da Vam pritiče pokojnina.

Marija vd. Hvala - Skedenj: Provizorična pokojnina je ukinjena, ker kljub ponovnim zahtevam, niso bili dostavleni potrebni dokumenti.

Anton Gvardjančič - Podgrad: Edina tozadevna prošnja je bila poslana letos. Naloženo je zdravniški komisiji v Trstu, da Vas pozove na zdravniško preiskavo, in občini, da dostavi nekatere listine.

Josip Može - Storje: Vam je pokojnina priznana.

Josip Babuder - Hotičina: Vaše prošnje ni najti, ne pri bivšem oddelenem uradu v Trstu, ne na glavnem ravnateljstvu za vojne pokojnine v Rimu. Poslana listina Vam je na razpolago v našem uradu.

Marija Seražin - Kazlje: Vam je pokojnina priznana. Ako nimate še knjižice v rokah, izvolite pisati na kr. zakladno delegacijo v Trstu ter urgirati rešitev ad izkaz 1372 z dne 3. IX. 1925.

Josipina vd. Polščak - Dobravlje: Na ime Vašega pok. soproga je bila likvidirana voj. pokojnina in izdana tozadevna knjižnica. Za prenos pokojnine na Vaše ime pa je bilo otvorjeno postopanje, čim se je zvedel za smrt Vašega soproga in sicer nosi ta akt št. 060023. V tej stvari je bilo zaprošeno tomajsko županstvo, da vas pozove, da napravite formelno prošnjo z aprenos pokojnine in nabavite listine, kakor: Vaš krstni list in mrtvaški list Vašega soproga.

Jurij Ljubic — Tatre: Oboljenje se ni dalo uvrstiti v nobeno invalidskih kategorij. Negativen oklok 30. V. 1924., št. 260451 Vam je bil vročen 29.9. 1924.

Ali ste rekurirali na računski dvor?

Tajništvo.

Društvene vesti

— **Pevsko društvo «Ilirija».** Danes ob 20.15 vaja za mešani zbor. Pri tej priliki pozivam članstvo, da poravna zaostalo članarino in tudi članarino za december. — Blagajnik.

Iz tržaškega življenja

Velika tatvina.

V nedeljo popolde so neznani zlikovci izvršili veliko tatvino v škodo družine Caris, stanujoče v ulici Gatteri š. 5. V začasni odsotnosti Carisevih so s pomočjo ponarejenih ključev prišli v stanovanje, kjer so vlomili in izpraznili vse omare. Izbrali so si več finih ženskih in moških oblek, mnogo perila in pobrali razne dragocenosti, vsega skupaj v vrednosti kakih 15.000 lir. Ko so bili gotovi s svojim «delom», so jo na tihem pobrisali, ne da bi jih kdo motil. Bili so celo tako previdni da so pred odhodom zopet zaklenili vrata za seboj.

Carisevi, ki so se zvečer vrnili domov, so javili tatvino na orožniško postajo v ulici Chiozza. Orožniki so ukrenili potrebne poizvedbe, da iztaknejo zlikovce, kar pa seveda ni lahek posel, kajti ptički take vrste se ne dajo zlepa ujeti.

Nedeljske nezgode ljubiteljev vinske kapljice

Že od nekdaj je navada, da Tržačan v nedeljo rad krene v gostilno, da pri kozarcu več ali manj sladke vinske kapljice pozabi na vsakdanje križe in težave. Ob takih prilikah ga seveda marsikdo preveč potegne, tako da se priguga domov s povezano glavo. Teh pregorečih ljubiteljev žlahtnega trtnega soka je bilo v nedeljo mnogo in zdravnik rešilne postaje je imel precej posla z njimi. Okoli 23. ure je bil poklican v Rojan, kjer je 32 let star Alojzij Remer, stanujoč v ulici Crosada št. 15, v vinenosti padel na ulici in pri tem zadobil na glavi razne poškodbe, ozdravljive v kakih 5 dneh. Po prvi pomoči je bil prepeljan domov.

— Tudi 35-letni težak Andrej Vero, stanujoč v ulici Toro št. 5, je v nedeljo pogledal pregloboko v kozarec, radi česar je okoli 24. ure, ko se je vračal domov, padel v ulici E. Tarabocchia in obležal, dokler ga zdravnik rešilne postaje, ki je bil poklican na lice mesta, ni spravil z amonijakom k zavesti.

Ko mu je še obvezal veliko krvavo bunko na čelu, ga je dal prepeljati domov.

— Tretja žrtev opojnega trtnega soka je 68-letni mizar Fran Kostanjevič, stanujoč v ul. Crosada št. 12. Na poti iz gostilne domov je v ulici Macchiavelli omagal pod težo številnih «kvartinčkov» in padel, pri čemer je precej trpel njegov hrbet. Amonijak, ki mu ga je dal povohati na lice mesta poklicani zdravnik rešilne postaje, je Kostanjeviča tako streznil, da se je mogel brez tuje pomoči prikobacati do domače postelje.

— Zadnja v tem klavrnem poglavju je 40-letna Ana Muknez, stanujoča v ul. Largo Pestalozzi št. 7. Tudi ona je v nedeljo obilo darovala Bahu, čeprav pri «nežnem» spolu to ni običajno. — Ko se je ob pozni uri vračala domov po ulici Arcata, so ji nenadoma odpovedale noge in kakor bi trenil, je ležala na kamenitem ukčnem tlaku. Našla sta jo dva orožnika, ki sta poklicala na pomoč zdravnika reš. postaje. Ženska, ki je imela številne praske po rokah in nogah, je bila nato prepeljana domov.

Nenadna smrt trgovca.

Včeraj zjutraj je na borzi, kjer je prisostvoval kupčijam s kavo, 65-letn. Ernestu Nauen, znanemu tržaškemu veletržcu s kavo, nenadoma postalo slabo; zgrudil se je in obležal nezavesten. Navzočni so poklicali na pomoč zdravnika rešilne postaje, a zaman; v par minutah je Nauen izdihnil; zadela ga je srčna kap.

V znak žalosti — Nauen je bil dolga leta ravnatelj borze in je užival v tukajšnjih trgovskih krogih zelo velik ugled — je bil oddelek borze za kavo včeraj zaprt.

SPORT

Sportni dogodki pretekle nedelje

NOGOMETNE PRVENSTVENE TEKME

Izidi četrte nedelje.

I. divizija: *Adria - Prosveta 2:1, *Obzor - Zarja 4:0, *Gorica - Volga 1:0.

II. divizija: Rocol - *Adria 2:0, *Grad - Zarja 2:1, Tommaseo - *Prosek 3:1, Magdalena - *Jadran 4:0.

Redovanje.

I. divizija:							
Obzor	3	3	—	—	10	—	6
Adria	3	3	—	—	10	3	6
Gorica	3	1	1	1	2	3	3
Prosveta	4	1	1	2	9	6	3
Volga	3	1	—	2	6	7	2
Zarja	3	1	—	2	3	7	2
Sparta	3	—	—	3	4	18	0
II. divizija.							
Magdalena	1	1	—	—	4	—	2
Tommaseo	1	1	—	—	3	1	2
Grad	1	1	—	—	2	1	2
Rocol	1	1	—	—	2	1	2
Adria	1	—	—	1	1	2	0
Zarja	1	—	—	1	1	2	0
Prosek	1	—	—	1	1	3	0
Jadran	1	—	—	1	—	4	0
Primorje	—	—	—	—	—	—	—

M. d. «Grad» — M. d. «Zarja 2 : 1 (1:0)

V nedeljo ob 14. uri popol. se je na igrišču pri Briščikih odigrala med četo «Grada» in II. četo «Zarje» prvenstvena nogom. tekma, katera je izpadla 2 : 1 v prid «Gradu».

V prvem polčasu lahka premoč «Grada». Gustinčič zaznamuje prvi goal; v drugem polčasu, tako v začetku pričnejo Zarjaši napadati vrata «Grada» in končno zabijejo prvi in edini goal. Igra se poostri, Gradaši pričnejo ogrožati nasprota vrata, Gustinčič porabi priliko in zabije zadnji goal. Žvižg sodnika. Konec. — Sodil je g. B. Guštin, dober, le roke je premalo gledal. — Gledalec.

II. divizija.

«Magdalena» — «Jadran» 4 : 0.

(Nardin 3).

Rezultat, ki ga ni nihče pričakoval, najmanj pa «Jadran» sam. Močl, ki so se ta dan merile, bi morale dati najmanj rezultat 4:2, če všteemo «Jadranu» še to v dobro, da se je igralo na zelo neprimernem igrišču. Igrišče je krivo, da se tekma ni mogla razviti v lepo tehnično igro, dasi sta četi to hoteli. O stari «težki» igri «Jadrana» ni skoraj niti sledu več, ker je sedaj «Jadran» v popolnoma drugi formaciji. Ako se je pa kdo izpozabil, e sodnik s kaznijo napravil red. Potek igre: Začetek ob 2.30 Magdalena je takoj v napadu, katerega pa «Jadran» lepo odbije, žoga e okoli 5 minut v sredini igrišča. Nato se žoga pomika vedno bolj proti vratom «Magdalene» in malo je manjkalo, da ni «Jadran» zasnoval goal. Mislilo se je že, da «Magdalena» današnji dan podleže, ker se e takoj videlo, da gostje niso vajeni igrišča. Toda «Magdalena» si opomore, prenese žogo zopet na «Jadranovo» polovico in neprestano napada njegova vrata. Par minut pred koncem prvega časa prvi goal. — Drugi čas: «Jadran» je nekoliko spremenil svojo formacijo in izgledalo je, da bo igra bolj živa. In v resnici e imela bramba «Magdalene» precej dela prvih 10 minut. Toda ponovil se je slučaj prvega časa, «Magdalena» prodre in v 12 min. zabije drugi goal. Zopet se žoga preseli v sredino, dokler «Jadran» ne prodre in stisne «Magdaleno» v kot. «Jadran» dobro drži še celih pet minut, zamudi pa marsikatero lepo priliko. Od tu dalje se žoga vedno seli, v 30. minuti pade tretji goal, v 32. min. enajstmetrovka proti «Magdaleni», par prostih strelov in neštevilo «aut», dokler se v 43. min. iz kota rodi 4. goal (autogoal) za «Magdaleno». Še e čas, da «Jadran» reši čast dneva, in v resnici je «Jadran» pokazal, posebno v teh zadnjih moemntih, da bi bil rezultat tekme lahko čisto drugačen «Magdalena» je zaprta, v 48. min. (sodnik je drugi čas podaljšal) stisnjena v kot, ki pa ne poplača naporov zadnjih momentov. — Sodnik natančen, včasih celo prenatančen, v splošnem pa dober in nepristranski.

II. Divizija.

«Rocol» — «Adria» 2 : 1.

Nepričakovan poraz mladih Adriašev in v polni meri nezasluženi, kajti modro-beli so bili ves čas v premoči in zastrelili nebroj prilik. Celo pri kaznih so imeli smolo — Štok, ki je sicer izvrsten strelec, je ta dan zgrešil in streljal popolnoma neumljivo počasi in — ven. Četa «Rocola» ima nadvse simpatično igro, toda brez Stoparja, kar v ostalem manjka tudi Adriji, ki se izgublja tudi v strelu na vrata. Nebroj strelov je šlo črez prečnico in ob strani — lep, toda brezuspešen je bil nizek strel Morela, desnega krila «Adrije». Dobri halfi «Adrije» in izvrstna bramba. Tudi pri «Rocolu» je bramba bila najboljša v četi. Prvi goal za «Rocol» je zabil Markežič, kar je Morel izenačil z goalom, ki je bil eden najlepših dneva. Vratar Petelin je pariral kazenski strel. V drugem času je zabil goal zmage Rojic, Suligoj, half «Adrije», se je vzbudil in podal par krasnih momentov. Sodil je g. Kras. Imel je dober dan in je zadovoljil. — Četa zmagovalka: Gustinčič, Ražem I, Slamič, Sila, Markežič, Senica, Lah, Pegan, Babič, Ražem II, Rojic. S. R.

«Tommaseo» — «Prosek» 3 : 1

Rezultat odgovarja prognozi in lahko rečemo da je «Prosek» nadvse časino branil čast svoje barve. Igra je bila po krivdi sodnika nekoliko mrtva, a je podala nadvse lepih momentov. — Sodnik Guštin. Rokel!

«Adria» — «Prosveta» 2 : 1.

Predvčerajšnjim je bila prva nedelja ostrejših nastopov v Gorici «Gorica» - «Volga», v Trstu «Adria» - «Prosveta». Igrišče v Trstu je oživelo — tudi priložnostni sportniki so ta dan prihiteli v ulico Calvola — bolj da zadostijo pretvezni dolžnosti supportiranja, kakor iz radovednosti. In zadostili so i celo pretirano. Občinstvo je uplivalo na igralce in s tem na potek igre, ki se je vendar vzdržala celi prvi polčas v mejah kavalirstva. Boj med modro-belimi in belo-modrimi je bil oster, napet in — divji. «Adria» je nadvladovala v prvem polčasu — njena bramba je bila nepremostljiv zid — in nastopala je z gotovostjo. Zanesla se je na vratarja Rupeno II. In on je to v polni meri zaslužil. Tudi bramba «Prosvete» dela čast svoji četi — ima celo več medsebojne igre kot «Adria». Ugajal je Ladič. Napad «Adrije» je v posameznikih veliko boljši od «Prosvete», toda raztrgan. Ako smo občudovali famozno igro Rupene I, krasne crosse Blaža, smo občudovali igralce — toda med njimi ni vezi in sporazuma. Halfi obojestransko na mestu — odlikoval se je pri «Adriji» Vrbec — naš pravi de Manzano. Mahen v postavi odnaša z akrobatskimi skoki žogo največjim igralcem. Odgovarjal mu je častno Kuferšin pri «Prosveti», ki je bil ta dan na boljši v svoji četi.

Igra je bila skoro nefair — krivdo na tem ima «Prosveta», katere igralci so se spuščali v ekscese. Dejstvo je, da so bili v tekmi trije igralci opomnjeni in eden — Kuferšin, kap. «Prosvete» — 17 min pred koncem izključen. Sodnik je hvalevredno brzdal igro, kar ni bilo lahko, njegovi žvižgi so se zdeli udarci z bičem po nebrzdanemu žrebcu. «Adrijaši» so se pokoravali molče, «Prosveta» je odgovarjala kakor lev na ukaze kroittela. Bila je v tem podžigana od svoje publike. Sodnik je ohranil navzlic slanim in neslanim vzklikom in žvižgom svojo mirnost in se — smehljal.

Igra se je razvijala približno tako-le:

«Adria» ima žogo in je prvih deset minut skoro ne izpusti — le Opara napravi med tem časom fugo in prenese svoj napad v nasprotnikovo polje, toda bramba «Adrije» — Počkaj neposredno pod lastnimi vrati in Cesar zunaj pometata, da se praši. V brambo stopa odločno tudi Kocjančič in reže. Napad «Adrije» čaka zunaj in zanaša igro na polje «Prosvete». V deseti minuti bliskovita akcija Blaž - Rupena - Mahne - Košuta, ki crossira kratko — Vatovec prestriže. Shoot na vrata — goal! «Prosveta» podvoji svoj elan in potiska s pomočjo Ceka in Opare «Adrijo» v brambo. Pride tudi do strela na vrata, toda Rupena je v krasni poziciji. Vendar prisili «Prosveta» «Adrijo» v korner, ki ostane neizrabljen. (17 min.) «Adria» odgovori z ostrim protinapadom, ki ga razbije Blaš, kar stisne igro na sredino igrišča. Le posamezne, nevarne fuge spreminjajo sliko igrišča, vendar je «Adria» še vedno gospodarica položaja. Začen a se notirati napetost med levim krilom «Adrije» — Manetom in desnim halfom «Prosvete». V trideseti minuti je «Prosveta» stisnjena v brambo — napad «Adrije» to je popolnoma opredeljen kratke pasaže pod vratmi napenjajo pričakovanje do skrajnosti. Rupena najde priliko za neverjeten shoot — žoga e šla skoro neopaženo skozi neprodirno vrsto v vrata. Goal! Zopet se dvigne elan «Prosvete» — oba autsodnika se merita v tekanju ob igrišču. Žvižg sodnika — odmor.

Drugi polčas najde «Prosveto» v lepem napadu — majhen incident pri desnem krilu «Adrije» ga ustavi. Sodnik opomni obojestransko. «Adrija» odgovori z besnim napadom, ki ga razbije Kobal. S tem se začenja lahka premoč «Prosvete», elan «Adrije» popušča — tem besnejša je bramba in tem lepši v svoji formi je vratar, ki žanje aplavze. Dvojno pariranje, izpadi, vpadi, klešče kažeo na izvrstnega učenca Ascrofta. Dogodi se, kar je nevarno četi, ki je v brambi — roka. Kazen! Prvi strel je razveljavljen, drugi da povod nastopu kapetana Kuferšina proti sodniku. Vendar se strelja — goal! (17 min.) Igra se potem drži na sredini igrišča z lahko premočjo «Prosvete», ki zapira. 17 minut pred koncem sodnik prisodi roko proti «Prosveti». Bila je v resnici problematična, vendar je zopetni nastop kap. Kuferšina ubil toleranco sodnika, ki je bil primoran ga izključiti, da ne trpi njegov ugled in s tem igra. Kuferšin je radi te razsodbe — odtegnil svojo četo.

Supporterji so divjali, žvižgali, peli in vzklikali. — Sodnik g. Boris Plesnčar. Popolnoma nepristranskega gledalca bi zadovoljil supporterjev — ni mogoče! Ugajal je njegov nastop in njegova energija — Zmagovalka: Rupena II, Počka, Cesar - Žerjal, Vrbec, Kocjančič - Blaž, Vatovec, Rupena I, Košuta II, Mahne. S. R.

«Gorica» — «Volga» 1 : 0 (1:0).

Kot prvi posredni uspeh prvenstvenih tekem lahko zabeležimo vsestranski razmah «Gorice». Poleg reorganizacije v upravi edinega slov. sportnega kluba v Gorici zaznamujemo stalno izpopolnjevanje njene čete potom zbiranja slov. sportnih zmožnosti. Zelo važno je dalje za omenjeni klub najstje lepega sportnega igrišča blizu centralne postaje (ex velodrom). Otvoritev tega igrišča je bila prvenstvena tekma med solkansko «Volgo» in «Gorico».

«Gorica» je svojo formacijo nekoliko izpopolnila. Tako si je četa utrdila obrambo s prvovrstnim branilcem v osebi Mozetiča St. Hrbtenica čete, ki so sprednji trio in halfi, pa je ostala neizpremenjena.

«Volga», mlada četa, je prišla, čeprav prvič, jako samozavestno na tuje igrišče. Njena sestava ni bila najboljša, tako da nismo videli njenega najboljšega napadalca Frnkota. Vratar je bil tudi, kakor v tekmi proti «Obzoru», rezerva. Opazili pa smo koj v začetku igre drugega važnega faktorja, ki mora biti pri nogometnih četah, t. j. dobra volja in požrtvovalnost. S tem in tako je šla «Volga» v boj proti svoji rivalni četi iz Gorice. Po začetnem žvižgu sodnika je prešla goriška četa v silen napad, ki je bil kronan z edinim goalom dneva, napravljenim od leve zveze. Spričo tega je bila «Volga» — po neuspelem poizkusu poravnati prvi poraz — prisiljena utrditi obrambo z vsemi svojimi močmi. Napad «Sparte» je bil razen v par slučajih stalen in silen. Neštetokrat je imel vratar «Volge» priliko pokazati svoje dosedaj nepoznane zmožnosti. Tudi branilec iste čete je bil popolnoma na svojem mestu.

Med tekmo ste obe četi, posebno pa Spartaši, pokazali svojo občudovanja vredno disciplino. Zahvala, da ni prišlo do nikakih incidentov, gre predvsem sodniku g. Sancinu, ki je v kali zadušil vsak najmanji poizkus kaliti prijateljsko tekmovanje obeh čet. — Želeti je, da bi se tudi suporterji v bodočnosti zavedali tega in se na igrišču vedli sportno.

Vesti z Goriškega

SIMFONIČNI KONCERT.

Društvo prijateljev glasbe v Gorici priredi v četrtek dne 17. t. m. pod vodstvom prof. Rudolfa Lipizer v Verdijevem gledališču svoj peti simfonični koncert, na katerega sporedu so sledeči očke: 1) Beethoven: Simfonija III. op. 55 v Mi bem magg (Eroica); 2) Mendelssohn-Bartholdy: Koncert v Mi min. op. 64 za gosli s spremljevanjem orkestra. (Na gosli igra gospa Alberta Ferrari); 3) Cherubini: «Nosilec vode», uvertura. — Pri koncertu nastopi društveni orkester, ki šteje 50 godbenikov. Čisti dobiček koncerta je namenjen v korist dijaškega zavoda «Dante Alighieri».

Kdor prečita gornji spored, tega pač ni potreba posebej opozarjati na izredni umetniški dogodek, ka erega bo v četrtek Železna Gorica Že sme Beethoven in beseda «Eroica» nam pravita več kot dovolj Torej že prva točka sporeda, ki se bo izvajala na četrtkovem koncertu, zasluži v polni meri, da se vsakdo, ki kolikoli ljubi glasbo, koncerta udeleži. Toda prireditelji niso skoparili ne s sporedom ne s stroški, kakti četrtkov koncert bo nudil razen Beethovnove «Eroicae» tudi Mendelssohn-Bartholdy-ev violinski koncert, na katerem nastopi odlična violinistka gospa Alberta Ferrari, in povrh tega še Cherubini-jevo uverturo. Da bo tudi izvajanje primerno sporedu, zato nam je porok prof. Lipizer, ki je že na prejšnjih društvenih koncertih dokazal s svojim orkestrom, kaj vse zmore dobra volja in navdušenje za sveto stvar, kakor je ravno glasbena umetnost.

Zato smo prepričani, da bo v četrtek zvečer Verdijevo gledišče nabito polno glasbo ljubečega občinstva, saj je tudi vstopnina na ta za Gorico izredni umetniški dogodek razmeroma izredno nizka.

UMETNIŠKA RAZSTAVA SLIKARJA A. ČERNIGOJA.

Odbor delavnega umetniškega krožka v Gorici, kateremu načeluje prof cav. uff. G. Lorenzoni, priredi še tekom tega tedna umetniško razstavo, na kateri bodo razstavljena dela znanega tržaškega slikarja A. Černigoja.

Razstava se bo vršila v zračni in svetli dvorani krožka v Nunski ulici št. 14, I. nadstropje in bo trajala od srede 16. t. m. do torka 22 t. m. Razstava bo otvorjena vsak dan od 9.—13. in od 15.—18. ure proti prosti vstopnini.

Na tej svoji osebni razstavi bo pokazal slikar Černigoj nad 40 del, ki bodo brez dvoma vzbudila v Gorici veliko pozornost, ker so to moderna dela, podana v krepkem in aktualnem slogu.

IZ AJDOVŠČINE.
(Himen).

V soboto dne 12. t. m. se je poročil naš velespoštovani industrialec in župan gospod Ignac Kovač z gično Pepo Šaplovo iz ugledne družine v Šturijah. Na predvečer sta priredila obema slavljencema pevska zbora v Ajdovščini in Šturjah lepo uspeli podoknici. Odličnemu paru kličemo: Bilo srečno!

VRTOJBA

V nedeljo 13. t. m. se je ob najlepšem vremenu izvršila slovesna posvetitev tukajšnje nove cerkve, ki je posvečena sv. Srcu Jezusovemu. Cerkveno opravilo je izvršil goriški nadškof dr. Sedej Frančišek ob sodelovanju številne duhovščine in ob prisostvovanju vsega domačega ljudstva in mnogobrojnih vernikov iz sosednih vasi Vsa slavnost se je vršila v najlepšem redu. Cerkev napravi na sploh jako lep vtis, nahaja se sredi občine na enem najlepših prostorov. Med vojno do tal porušena Vrtojba je sedaj svojo obnovo skoro končala. Kjer si popotnik še pred tremi leti videl le razdejanje in nizke barake, se razprostira danes majhno mestece z lepo cerkvijo v svoji sredini.

VOLČJADRAGA

Nismo ne vas ne občina. Smo le skupina hiš, ki pripadamo pod tri županstva: Vrtojba, Vogrsko in Šempeter. Imamo pa postajo državne in vipavske železnice, poštni urad in par opekaren. Godi se nam, no, tako kakor drugje. Za dobrim slabo, za slabim dobro, a več prvega kot drugega. Društva nimamo nobenega samostojnega. Tudi tukaj se delimo, kakor prej povedano. Radi pa bi imeli mlekarno, žganjarno in pa tiskarno za bankovce. A Bog ve, kdaj do tega pridemo To zadnjo, ki je nam najbolj potrebna, nam nekateri kandidati za poteštate obljubljajo. Ker kandidirajo naši velemožje za mesto poteštatov v tri občine, v Vrtojbo, Šempeter in za Vogrsko, je skoraj na mestu nekaj upanja, da to tiskarno dobimo. Eden teh kandidatov, nesporno najboljši, je preteklo nedeljo plačeval za pijačo, da je kar od miz curljalo. Na koncu pa so ga prijatelji pivci tudi krstili. Postavili so ga lepo v kot, par sifonov in par kozarcev vina, in škropljenje se je pričelo. Oj da bi vi videli to lepo figuro: od povsod je lilo z njega, s tega novega poteštata. Rešila je velmoža iz te čudne krstne situacije njegova dobra žena, ki ga je lepo odpeljala domov. Možje, ali je res potreba takih neumnosti?

O drugih kandidatih, ki se štulijo v ospredje s pomočjo ne preveč priporočljive okolice, pa enkrat prihodnjič.

Spremembe na avtomobilskih progah.

Na avtomobilskih progah družbe Inž. Ribi & Co. so bile uvedene sledeče spremembe:

1) Proga Gorica - Komen: Odhod iz Gorice v Komen od 15. t. m. dalje ob 15.30.

2) Proga Gorica - Idrija: Radi obilnega snega na planoti med Colom in Godovičem se vožnja ne bo vršila, dokler ne postanejo ceste zopet porabne S tem preneha tudi vožnja Gorica-Ajdovščina z odhodom iz Gorice ob 13.15

3) Proga Gorica - Čedad: Pozimi se ne bo vršila vožnja ob tržnih dneh, t. j. vožnja ob vsaki soboti z odhodom iz Gorice ob 7. uri, odhodom iz Čedada ob 13.30.

Znanost in umetnost

Oton Zupancic «Duma.

Saggio di poesia e letteratura Jugoslava-Slovena. Versione di Italo Maffei e Fany Sinkovec-Mayer. Modena, Tipografia Immacolata Concezione 1924 (Str. 63, cena L 8).

Že v uvodu pravi prevajalec, da je to «saggio di versione dallo sloveno», in reči se mora, da je to v resnici samo poskus, zakaj prevod nima literarne vrednosti. Toda o tem pozneje. V uvodu se hoče prevajalec zavarovati s svojo skromnostjo pred svojo kritiko, ko pravi: «Altri, di me assai migliore e più valente, potrà addentrarsi nello studio della lingua e della letteratura slovena... (str. 6) po naše: Kdo drugi ki je mnogo boljši in sposobnejši od mene, naj se poglobi v proučevanje slovenskega slovstva...

Gospodu prevajalcu je pomagala pri prevajanju kakor tudi pri sestavi pregledne in kratke slovenske slovstvene zgodovine gospa Šinkovčeva-Mayerjeva, za kar se ji gospod Maffei zahvaljuje.

Prvi del: «Cenni di letteratura jugoslava» je precej dobro sestavljen, mislim pa da je to zgolj zasluga omenjene slovenske gospe, zakaj izključeno je, da bi gospod prevajalec poznal vsa imena slovenskih slovstvenikov, ki so v imenovanem uvodu vsebovana. Naslov je seveda zgrešen, zakaj namesto ugoslava bi se moralo glasiti slovena, ker se govori samo o slovenskem slovstvu. Kar je povedanega o vseh Jugoslovenih spada v splošno zgodovino. Na str. 16 stoji, da je Vodnik izdajal dnevnik (giornale quotidiano). Pri tem se bržkone misli na «Lublanske Novice», te pa so izhajale spočetka dvakrat na teden, pozneje enkrat (1787-1799)

Slovenska imena so večkrat pogrešno pisana, znamenj za šumnike tiskarna nima, zato beremo Zupancic, Preseren, Askerc itd. V prevodu je mnogo občutnih tiskovnih napak, ki so le deloma popravljene v priloženem «Errata — Corrige».

«V zarje Vidove» prevaja g. Maffei «L'Alba di Vito», kar ni prav. Župančič ni prevajal Bergeraca ampak Rossanda (Cyvano de Bergarac).

Prevedene so štiri pesnitve: Z vlakom (In treno) Duma, Epilog, Razgovor (La madre e il figlio).

Prevod prve (In treno) je slab, že takoj v prvih stihih je nekaj, kar kvari vtis Zupančič pravi: Odhod In zažvižgal je vlak skozi mrak; prevod: Partenza! Il fischio del treno di schianto la notte violò, kar bi se po naše reklo: Odhod! Žvižg vlaka je poslil noč «di schianto» pa je odveč in ne more nadomeščati dovršnosti pri glagolu zažvižgati. Župančič pravi: plakajoč skozi noč, prevajalec: che il buio squarciò. Namesto Ljubljana pravi g. Maffei l'urbe-mesto, ta izraz se rabi v italijanščini navadno za Rim, glavno mesto, zakaj se je pisatelj izpolnil besedi Ljubljana, ne vem.

Mnoge prelepe Župančičeve primere so v prevodu zabrisane: ... Ljubljana vsa z mesecem posejana: l'ubre, nei raggi di luna;... češčena je onorata ne odorata; zanos ni grandezza (morda estasi ali kaj podobnega.

V izvirniku stoji:

Tako strmi zdaj sredi višine okameneli zanos domovine: e fu così la grandezza de la Patria impietrita.

Prevajalec rabi mnogo ukrasnih pridevnikov, ki jih v izvirniku ni.

«Z vlakom» je nekak uvod k «Dumi», tej najveličastnejši Župančičevi poezij.

V Dumi so združene vse lepote, s katerimi se more ponašati pesniški proizvod.

Ves pesem prevev avelika globoka misel: človek je povsod človek, človeštvo je nad vse, ves svet je domovina. Način izražanja, ritem in izvirne pesniške primere tvorijo zunanjo krasoto te velike poezije. Misel in oblika sta zliti v organsko celoto ,ki skupno tvorita šele dovršeno umetnino, kakor je «Duma».

Razume se, da je prevajanje take poezije težko, pa četudi bi prevajalec do dna poznal oba jezika. Prevajalec Maffei pa se je spustil na to ogromno delo s sila ubožnimi sredstvi. Zato je njegov prevod bled, anemičen, le medli posnetek izvirnika.

Župančič rabi večkrat primerno «zelena pesem», prevajalec se izogiblje tej lepi in globoki metafori, enkrat rabi: il cautico suo fresco di verde, drugič gre kar mimo: Sredi poljan si in poješ mi pesem zeleno vso: Alta nei campi a chiara voce canti questa canzone tua...

V tretji kitici govori Župančič o visoki cerkvi, ki gleda globoko pod sebo na predmestne hšice, in pravi: Z viška motri nehanje ljudi pod seboj, ure jim meri in delo deli. Hiše so hišice, okna so okenca, nagelj iz oken lije zelen se po steni....

Prevajalec pravi: ... E le case si segnono a casette, e le finestre ancora a finestrine... Kakšna razlika! Vsa lepota je tu zabrisana.

Na mnogih mestih v Dumi se pozna, da ni prevajalec razumel izvirnika. V tretji kitici na primer stoji v izvirniku: «Kakor s trakovi so zvezane tu vasi; v prevodu: Simili ai nostri son questi villaggi, legati dalle vie; bržkone je zamenjal v naglem prepisovanju Simile ai nostri s Come coi nastri ali kaj takega; (nostri-naši, nastri-trakovi).

Drug primer, da se ni prevajalec poglobil v bistvo pesmi:

Župančič:

Tvoji pesmi iz zoperstavim pesem mest, pesem obzidanih cest in korakov, po tlaku hitečih...

Pesnik misli pri tem na moderna mesta, ko nam hoče predočiti nasprotje med deželo in mestom, prevajalec pa govori o obzidanih mestih: delle città di mura circondate...

Tudi v tej pesmi je vse polno nepotrebnih ukrasnih pridevnikov, ko jih v izvirniku ni, dalje je mnogo napačno prevedenih besed in banalnih izrazov.

Župančič:	prevajalec:
polane razpaljene	roridi prati
širina	pianura
livada	natura
čudo za čudom	i miracoli
pir	pranzo

itd.

Poglejmo si sledeče Župančičeve stihe in jih primerajmo:

Ogledal sem dleto kiparja: z ljubeznijo šlo kot poljub čez belino je mramora, od skale narahlo je snov odpoljubljalo.

V prevodu:

Lo scalpello de lo scultore mirai
e parvemi un bacio posasse
sul biancore del marmo,
un lento bacio sfiorante...

Ti stihi nam seveda dokazujejo, da je v resnici težko prevajati tako, da se ohranijo vse lepote originala. Glagol odpoljubljati je originalna tvorba pesniškega Župančičevega jezika.

Najbolje je prevedena še pesem «Razgovor» (La madre e il figlio). Ta pesem je dosti lažja za prevajalca kakor Duma, toda tudi tu sem zasledil mesta, iz katerih je razvidno, da ni prevajalec vešč slovenščini.

Mati govori sinu:

No, kar povej saj vidim, da komaj čakaš.

V prevodu:

Non vedi che attendo impaziente?

Torej prav narobe!

Še nekaj zaključnih besed. Pribiti je treba, da so ocenjeni povodi zares zgolj poskus. Slovenci ne smemo mimo takih poizkusov, sicer se bo lotil prevajanja vsak šušmar. Med vsemi prevodi, ki so v zadnjem času izšli, zasluži pohvalo le Regentov prevod «Hlapca Jernej a,» drugi so le ponesrečeni poizkusi. Ocenjena knjiga Župančičevih prevodov ne more povzdigniti ugleda naše literature pri Italijanih.

Ivan Vouk.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
ulica Tore bianca 19, Telefon 44-39
ima v zalogi:

Posnemalnike: znane tvrdke «Mayfarth».

Slamoreznice: od 8 in 10 col, znamke «Mayfahrt».

Orala št. 6, osipalnike, orala za vinograde ter plužne glave št. 8.

Ročno orodje: šape vseh vrst, sekire, motike, grablje, vile, trtne škarje, cepilne nože itd.

Ameriškansko lepivo za sadno drevje **«Tree Stichy».**

Orehove in sezamove tropine zmlete in v kosih.

Med, naravni cvetlični med po Lir 10.— kg, za večja naročila popust.

Semena detelj in trav ter vsa vrtna in poljska semena.

Umetna gnojila: 15-17% superfosfat, visokoodstotno kalijevo sol in amonijev sulfat.

Naše slamoreznice znamke «Mayfarth» imajo v zalogi:

v Sežani: v trgovini Goljevšček;

v Trnovem: Mlekarska zadruga, katera ima tudi večjo izbero plugov znane tvrdke «Červinka in Čibak».

Tržaška kmetijska zadruga v Trstu.
Iz urada Tržaške kmetijske družbe v Trstu,

TOMAŽEVA ŽLINDRA

Naročnikom, kateri so pri nas predznamovali potrebo na Tomaževi žlindri, naznanjamo, da nam pride prihodnji teden prva pošiljatev **18 do 20% Tomaževe žlindre znamke «Zvezda»**

Cene Tomaževi žlindri so letos zelo poskočile, tako da se bo oddajala iz našega skladišča po 58 lir za 100 kg.

Nova naročila sprejemamo le za prihodnjo pošiljatev, ki nam ima dospeti še ta mesec — v našem uradu, ulica Torre bianca št. 19.

Cepljene trte in sadna drevesca kraškega izvora, imamo v zalogi v našem Centralnem skladišču. Priporočamo našim vinogradnikom, da si to blago pravočasno preskrbijo, ker navadno pozneje primanjkuje ravno onih vrst, katere si najbolj želi.

MALI OGLASI

ELIZIR CHINA. Jako okusen. Vzbuja tečnost in je najboljše zdravilo proti želodčnim šibkostim in za rekonvalesenco. Dobiva se v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani št. 42 po L 6 steklenica. 1654

PISALNI stroj, skoraj nov, se proda v Via del Bosco 6, skladišče. 2730

NEVROL, učinkovito sredstvo proti glavobolu, zobobolu in vsakovrstnim nevralgijam se dobiva v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42. Kapica stane L 1. 1654

BABICA, diplomirana, sprejema dnevno noseče. Govori slovensko. Madonna del mare št. 19, II. 1750

BABICA, diplomirana, sprejema noseče na dom. Madonnina 10, II. 1751

PRSNI SIRUP, priporočljiv proti kroničnemu kašlju in bronhialnim afekcijam, se dobiva v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani št. 42. Steklenica za odrasle L 7.50, za otroke L 5.

SOBO in hrano pri odlični slovenski družini išče gospodična. Ponudbe pod «Soba» na upravništvo. 1742

STOLPNE URE ima v zalogi Franjo Štolfa, urar, Komen. 1737

ŽIVINOZDRAVNIŠKA SREDSTVA proti vsakiživalski bolezni se dobivajo v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42 1654

KRONE
po L 2.10 komad
Zlato, briljante, platin, 20-kronske zlate komade
kupuje in plačuje po najvišjih cenah
Albert Povh — urarna
Trst, Via Mazzini 46

Predno prodaste
KOŽE 827
kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno
FRANCA TRES
KOBARID
Zaloga usnja in vsakovrstnega obuvala na **drobno in debelo.**
Biago prvovrstno. **Cene zmerne.**

†

Po kratki bolezni je v nedeljo zjutraj v Gospodu zaspal

Ivan Sklemba
trgovec z ogljem

Razžaloščena soproga IVANA roj. DUIC, sinovi VILHELM in ŽORKO, hčere ANTONIJA por. VILHAR, ANA in MARIJA, sestra, zet, svaki, svakinje ter v imenu ostalih sorodnikov naznanjajo prežalostno vest.

Pogreb dragega pokojnika se je vršil včeraj popoldne iz hiše žalosti ulica Molino grande št. 20 na pokopališče k Sv. Ani.

TRST, 15. decembra 1925.

Pogr. podjetje Nuova Impr. Corso V. E. III, 47.

ZAHVALA

Podpisana globoko ginjena po tolikih dokazih iskrenega sočutja ob prebridki izgubi preljubljenega soproga, očeta itd.

Ivana Sklemba

izreka vsem onim cenj. osebam, ki so bodisi s spremstvom k večnemu počitku ali na katerikoli drugi način hoteli počastiti spomin predragega pokojnika, tem potom najprisrčnejšo zahvalo.

TRST, 15. decembra 1925.

Družina SKLEMBA.

Tvrdka GIUSEPPE SPECHAR
TRST, Via S. Caterina št. 7 (Piazza Mazzini)
naznanja svojim odjemalcem, da je prejela veliko izbero tu- in inozemskega blaga za moške in ženske obleke. — Najlepše in zadnje novosti po konkurenčnih cenah.
Specijaliteta angleškega in čaškega blaga
Velika izbera Paletots, površnikov, dežnih plaščev, izdelanih oblek in telovnikov fantazija
Sprejemajo se naročila po meri 45

TISKARNA ‚EDINOST' v TRSTU
Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejimi stroji, črkami, Lynotype, stereotypijo ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.
Ulica S. Francesco d'Assisi 20

Arriba: slaščica za otroke
je čokoladni bonbon ARRIBA proti glistam ali odvajalni bonbon ARRIBA
Pazite na ime ARRIBA
Čokoladni bonbon ARRIBA proti glistam: v ZELENIH zavitkih po L 1.—
Odvajalni čokoladni bonbon ARRIBA: v RUDEČIH zavitkih po cent. 50
Dobiva se v vseh lekarnah

PODLISTEK

E. PHLILIPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa

Prevel **France Magajna.**

«Najslabši, kar jih je še kdaj živelo na svetu» je izjavil Brightman. «On je najpogumnejši, najhladnejši in najfinejše vzgojeni lopov od vseh, ki so se kdaj norčevali iz varuhov zakona. Zapomnite si, da ne trdim, da ni izvršil tudi drugačnih činov. Mnogo je potoval in boril se je v različnih dežel'ah, kadar se pa vrne v civilisacijo, ne more mirovati. Svet mora vedno kaj slišati o njem. V newyorških brlogih se stvari sučejo. Ko hitro se on nastani v sobah Carlton-Ritza, se začne o dogajati dogodki, kakršni se niso še nikdar dogajali in mi vsi vemo, da je za vsem skrit čudovit ženij, Jocelyn Thew se pa smeje v naše obraze. Povem vam, če je kaj, kar bi me obdržalo v Ameriki — kakti meni najbolj ugaja Liverpool — bi to bila prilika, da končno položim svoje roke na tega človeka.»

Baš ko je Brightman zaključil svoj govor, je skozi glavna vrata stopil Jocelin Thew, oblečen v svetli obleki najmodernejšega angleškega kroja. Njegova kravata in ovratnik, njegov siv homburški klobuk s črnim trakom, njegovi krasno zlikani toda ne prenovi rjavi čevlji, so povsem odgovarjali vsem zahtevam Bond Streeta.

Skoro istočasno je vstopila neka ženska. Nehaj hipov je stala na miru in se ozirala okoli dokler ni zagledala Jocelyna Thewa. Crawshay je krčevito pograbil detektiva za roko.

«Nekaj se nama nudi,» je zašepetal. «Pazite zdaj na obraz Jocelyna Thewa!»

2. poglavje.

Gospod Jocelyn Thew je zares ostrmel Izraz največjega presenečenja je bil zvezan s trenutnim izgubljenem poze, kar ni ušlo Crawshayevemu očesu. A samo par trenutkov je trajalo njegovo sramljenje in zopet je bil postal hladen.

«Kaj to pravzaprav pomenja, Nora?» je vprašal.

Njene živahne rjave oči so bile vprte v njegov obraz; želeče razumeti njegovo zadržanje, nekoliko klubovalne in nekoliko proseče. To na njegovem obrazu ni bilo mogoče čitati ničesar. Po onem prvem hipu je bil zopet sam svoj — galanten, nečuvstven, mrzel.

«Prišla sem z **Balticom**», je pojasnila. «Slutila sem, da vas bom našla tukaj. Ulica Four centh Street je postajala presoparna. Stari ptič je zlezel v San Francisco dan po vašem odhodu.»

«Sedite,» jo je povabil.

Sedla sta na mahen divan in naročila koktel. Deklica je pila mešanico in postala nevoljna.

«Slaba pijača je to,» je rekla «Ko bi vedela, bi prinesla s seboj lastno posodo za mešanje.»

«Nastanjeni ste torej tuka?» je vprašal.

«In zakaj bi ne bila?» je vprašala s komaj čutno klubovalnost o. «Sami veste, da mi denarja ne primanjkuje in poleg tega sem tudi vedela da vas bom našla na prej tu.»

Njegove obrvi so se dvignile.

«Nekoč sem vam povedal,» je rekel hladno, «da ni nobene ženske na tem svetu, do katere bi čutil tudi najmanjše nagnenje.»

«In?»

«Danes ni to več resnično.»

Njene oči so se zabliskale.

«Kdo je ona?» je vprašala.

«Tega vam ni treba vedeti,» je odvrnil še vedno hladno. «V podjetju, ki sem ga sklenil izvršiti, je prizadeta tudi ona. Bila mi je v veliko pomoč in lahko se zgodi, da mi bo še pomagala do končnega uspeha. Ne morem dovoliti, da bi se vznemirila vsled krivih pomov.»

«Tedaj ne nameravate mi biti dobri?» je vprašala s tihim glasom.

«To je odvisno od tega, kaj vi razumete pod to besedo. Zdaj se skoro nahajam ob prazni steni. Tudi če se mi podjetje posreči, se v tej deželi nahajam v veliki osebni nevarnosti. Nisem gotov, če je tuid zaradi vas same, Nora, dobro, da se družite z menoj. Zakaj ne odidete domov? Tam boste še vedno našli svoje ljudi in mogoče je tudi, da se snidete s kakim svojim bivšim častilcem.»

«Vaše besede niso posebno topla dobrodošlica,» je rekla nekoliko otožno.

«Preseneti ste me,» jo je opomnil. «Niti slutil nisem vašega prihoda.»

«Vem to,» je vzdihnila. «Mislim, da bi ne smela upati na kaj več. Vi občujete z nami vsemi — moškimi in ženskami — enako. Včasih ste ljubezniv, včasih mrzel, kar je odvisno od tega, koliko smo vam potrebni. Veste, da včasih vprašujejo gospod Jocelyn Thew, če imate srce ali ne?»

Za trenutek jo je pogledal ljubezniv in njegova roka je celo pobožala njeno Nenavadno razodetje je bilo to. Tudi on je bil samo navadno čuteče človeško bitje.

GOSPODARSTVO

Zakaj draža žito?

Stoimo zopet v teku žitne hausse (dviganja tečajev), ki so nam jo Američani že drugič natvezili. Ta haussa bi nas ne smela prav nič iznenaditi. Iznenaditi bi nas moralo le pisanje dnevnega časopisja, ki zvrača krivdo te nove žitne hausse na žitne producente, medtem ko pušča to časopisje prave povzročitelje draginje žita popolnoma pri miru. Radi tega se mi zdi potrebno označiti one činitelje, ki obvladujejo svetovni žitni trg. In ti so brezdvomno ameriški žitni velekapitalisti.

Američani so danes najmogočnejši svetovni kapitalisti. Za to svojstvo se imajo zahvaliti v prvi vrsti svetovni vojni, ki jih ni postavila samo za glavne dobavatelje vojnega materijala, marveč tudi za glavne žitne dobavatelje. Američani so se na ta način osvobodili cela desetleta trajajoče poljedelske krize in kapitalisti, ki so med vojno trgovali z žitom, so silno obogateli. Čeravno pa so silno obogateli, niso vendar raditega držali križem rok. Oni so skrbeli tudi za bodočnost. Tako smo slišali, da so ustvarili nove velikanske žitnice. Organizirali so tudi izvrstno delujočo poročevalsko službo in razne statistične urade, ki so dobro organizirani žitni trgovini neobhodno potrebni. Vidimo torej, da so se Američani sistematično pripravljali za nadvlado na svetovnem žitnem trgu, ki ga imajo od končane svetovne vojne dalje v svoji oblasti. Po vojni ne opažamo Američanov samo kot upnikov Evrope, ampak vidimo jih tudi kot glavne žitne zalagatelje sestradane Evrope. Ali z drugimi besedami rečeno: Evropske države so najemale v Ameriki posojila, da poplačajo dobavateljem-Američanom žito. Povojne razmere v evropskih državah, ki so nam še vedno znane, so silile te države, le da dvignejo produkcijo žita. Evropske države so se torej hotele otresti ameriške nadvlade na svetovnem žitnem trgu, kar se jim pa ni posrečilo. Naslednji odstavek nam pokaže, zakaj se Evropi ta namera ni posrečila.

Rusija je po vojni izpadla kot glavni žitni zalagatelj Evrope. Boljševiška revolucija in razne vojne, ki so divjale v južni Rusiji med boljševiki, Poljaki in raznimi carističnimi generali, so uničile rusko žitnico — Ukrajno. Ruski kmet se radi razsajoče vojne ni mogel prece, dolgo odločiti k intenzivnemu obdelovanju svojega polja, ker je pričakoval še vedno novih zapletljajev in ker se je bal boljševiških rekvizicij. In videli smo Rusijo, ki bi morala žito izvažati, v lakoti, ki je povzročila celo uvažanje žita. Obdonavske države niso mogle kriti evropske potrebe po žitu. V industrijskih državah je bilo zaznamovati slabe letine, ker so se zadnje države posvečale izključno le izdelovanju industrijskih proizvodov, po katerih je vladalo veliko povpraševanje. Tudi so bile mnoge pokrajine, kjer se je prej gojilo žito od vojne uničene in niso vobče priharale v poštev. Ceravno pa se je produkcija žita v Evropi do leta 1923 znatno dvignila, smo imeli preteklega leta zelo slabo žetev. Vse to so Američani prav dobro vedeli. Njihova izvrstno delujoča poročevalska služba jim je omogočala takošni pregled dejanskega stanja svetovne žetve. Radi tega so v zvezi z evropskimi «Američani» nastopil kot kupci na vseh trgih, kjer so žito ponujali in nakupili velikanske množine tega za človeško hrano najvažnejšega predmeta. Velike zaloge so jim omogočale potem diktiranje žitnih cen, ki so začele neverjetno naglo rasti. Američani so seda z lahkoto obvladali svetovni žitni trg in konsum je moral dovoljevati potom njih zahtevane cene. Sto odstotno povišanje žitnih cen je vplivalo na Evropo, da je nasejala več žita, sto odstotno podražanje žitnih cen pa je spravilo mnogo evropskega kapitala v Ameriko. Evropa je letos zaznamovala izborno žetev, zaznamovati pa jo je morala pri občutnem pomanjkanju kapitala. Kaj pa ima opraviti kapital z ugodno žetvijo?

Kapital igra v vsaki trgovini važno in odločilno vlogo. Raditega si ne moremo predstavljati nobene trgovine brez zadostnega kapitala. In kapital je neobhodno potreben tudi žitni trgovini. Občutno pomanjkanje kapitala tako v industrijskih kakor tudi v agrarnih državah Evrope je letos povzročilo veliko žitno baisso (padanje tečajev). Evropske države so sicer pridelale zelo mnogo žita, toda v evropskih državah vlada pomanjkanje kapitala, ki je neobhodno potreben za financiranje žetve.

Znano nam je, da prideo poljedelci agrarnih in industrijskih držav le enkrat v letu do denarja. To se zgodi tedaj, ko prodajajo svoje poljske pridelke (žito i. t. d.). Izvanredno draga posojila, ki jih poljedelec danes najemlje na račun prodaje svojega žitnega pridelka, ga po končani žetvi sili o, da proda vsaj en del svojega žita po vsaki ceni, ako noče plačevati visokih obresti, ki jih banke od njega zahtevajo. Denarni trg agrarn. držav pa je ravno občasu žetve tako napet; obrestna mera tedaj raste in banke nerade dovoljuje o poljedelcu kredite, ker vedo, da so taki krediti zelo riskantni. Poljedelec pa rabi po končani žetvi denar in radi tega mora s svojim blagom na trg. Spričo teh dejstev smo letos opazovali (kakor vsako leto), da so cene žita vsled številnih ponudb neprestano padale. Pojavili pa so se na svetovnem trgu izvozničarji vseh evropskih držav, ki žito izvažajo in tudi takih, katere je sililo k prodajam žita občutno pomanjkanje kapitala.

Opazili smo Polsko, ki preživlja že od svojega ponovnega oživljenja izvanredno težko kapitalno krizo. Pojavila se je Romunija, ki se nahaja v skoro istem položaju. Pridružila se je Madžarska, ki se bori z gospodarsko krizo, nastalo iz par let trajoče inflacije. Opazili smo Jugoslavijo, kjer vlada gospodarska in kapitalna kriza, ki se zrcali v 16 do 18 odstotgo. Tem izvoznim državam se je letos pridružila tudi Rusija, katero blokira ves kapitalistično svet in katera je navezana samo nase in na bogastvo svojih zemeljskih proizvodov. Rusija je bila prisiljena vreči na trg ogromne množine svojega žita radi tega, da izravna svojo izrazito pasivno plačilno bilanco v znesku nekaj nad 35 milijonov zlatih rubljev. Sililo je k temu koraku tudi nakup strojev in tekstilnega blaga, po katerem je vladala v Rusiji pravcata lakota. Sovjetska monopolna ustanova «Chlebexport» se je za izvozno žitno kampanjo precej dobro pripravila, toda napravila je velikansko napako radi tega, ker ni reguli rala izvoza in ker je hotela vse za izvoz namenjeno žito naenkrat izvoziti. Opažalo se je da je ta ustanova pošiljala v svet z žitom natovorjene brodove ne da bi bila vedela, kje in po kaki ceni ga bo prodala. Sovjetski žitni brodovi so dospevali v različna evropska pristanišča, ker so zastopniki «Hlebeksporta» prodajali žito po vsaki ceni, samo da so se ga izneb'li. Pomanjkanje kapitala je prisililo celo Nemce, da so ponujali in prodajali svoje žito po razmeroma nizkih cenah, čeravno nam je znano, da Nemci morajo uvažati precejšnje množine žita in žitnih proizvodov.

V gornjem odstavku smo ugotovili, da so poljedelci in izvozničarji agrarnih držav prodajali vse vrste žita samo radi občutnega pomanjkanja kapitala. Vse te prodaje pa so bile prisilne in so povzročile — kakor smo tudi že zgora ugotovili — žitno baisso. V teh baissi so nakupovali evropsko žito večinoma le takozvani «evropski Američani» (Dreyfus & Co iz Pariza in nekateri odlični žitni velekapitalisti). Države, ki žito uvažajo, so se le v malenkostni meri poslužile te izredno ugodne prilike, kakti tudi v teh državah moramo zaznamovati pomanjkanje kapitala, kar nam spričujejo visoke obrestne mere denarnega trga.

Italija, ki potrebuje klub dobri žitni letini še vedno okroglo 11 milijonov metrskih stotov žita, si ga je oskrbela le nekaj nad milijon metrskih stotov. Anglija je nabavila od 50 milijonske potrebe komaj 15 milijonov. In slično smo opazovali tudi v ostalih evropskih državah. Vse uvozne države so v pomanjkanju kapitala pričakovale še izdatnejšega padanja žitnih cen in niso hotele nakupovati ponujanega jim žita. Prišli smo tako do trenutka, ko so prenehale prisilne prodaje, prišli smo tudi do trenutka, ko sti Rusija in Nemčija prenehali oddajati svoje žito in prišli smo slednjič do trenutka, ko so se žitne cene stabilizirale.

Američani so bili med tem časom pridno na delu. Oni so prav pridno računali in zopet računali. Njihova izvrstno organizirana poročevalska služba je delovala brezhibno, njihovi statistični uradi so bili polni verodostojnih vesti o resničnih žitnih potrebah industrijskih držav in njihovi kapitali so slednjič nakupili precejšnje množine žita po jako nizkih cenah. Bistrovidni Američani niso tedaj oddajali Evropi brezglavo svojega žita po nizkih cenah. Njihove terminske žitne borze niso očividno sledile evropskemu rajanju. K vsem tem ameriškim ukrepom se je pridružila še slabše izpadla jesenska žetev Zedinjenih držav in Argentinije. Ponudba je naenkrat prestala, ker ameriškim žitnim veletrvdkam ni na noben način ugajalo prodajati po nizkih cenah Američani so namreč izračunali, da glavni konkurent — Rusija ne pride več v poštev in da se bliža zima, ki bo olajševala izvedbo njihovih načrtov. In tedaj je Evropa še le opazila, da so ameriški žitni velekapitalisti ponovni gospodarji položaja na svetovnem žitnem trgu. Nastopilo je povpraševanje po žitu in začela se je velika žitna haussa in v malo dneh so bile dosežene lanske žitne cene. Med uvozničarji se je tedaj začelo tekmovanje, kdo prej pride do žita. Tako smo opazili na pr. Angleže, ki so nakupili kar cele tedenske pošiljke ameriške pšenice, namenjene v Evropo. Ugotovili smo Italijo, ki je nastopila kot kupec na vseh obdonavskih žitnih tržiščih in nakopavala vsake množine, ki so jih na tamkajšnjih trgih ponujali. Nastopili pa so tudi Nemci, Čehoslovaki, Avstrijci, Francozi itd. Naraščalo je tedaj kljub pomanjkanju kapitala povpraševanje konsuma po žitu spričo bližajočih se zimskih mesecev in spričo precej praznih žitnic uvoznih držav.

V predstoječem članku smo ugotovili, da je bilo pomanjkanje kapitala letos ono zlo, ki je dovedlo k velikemu padanju žitnih cen, ugotovili smo pa tudi, da je kapital ono sredstvo, ki je vodilo k podražanju žita.

Fr. Cotič.

Bogastvo Amerike

V zadnji številki velike ameriške revije «The American Magazin» je izšel zanimiv članek o denarnem stanju sodobne Amerike. Amerika je izdelala od svojega postanka do danes nekaj nad 5 bilijonov dolarjev. To število se tiče samo kovanega denarja. Seveda je premoženje Amerike v gotovini neprimerno večje. V svojih zakladnicah ima velike množine zlata in raznih bankovcev, tako da znaša vrednost gotovine v centralni blagajni okrog 9 bilijonov dolarjev. Narodno bogastvo Amerike se ceni na 330 milijard dolarjev. Na vsakega Amerikanca odpade torej 3000 dolarjev. In vendar nima država dovolj denarja, da bi krila svoje tekoče izdatke. Če bi si ne pomagala s čeki in drugimi denarnimi znaki, bi morala ustaviti izplačila v treh dneh. Za kovanje in izdelovanje denarja imajo v Ameriki tri tovarne. Ena je v Filadelfiji. Ta je najstarejša. Ustanovljena je bila leta 1873. Druga je v San Francisku, tretja pa v Denveru. Poleg tega sta še dve pomožin tovarni, ki pregledujeta srebro in zlato, predno gre v glavne tovarne. Ves papirnati denar se izdeluje v zavodu za graviranje in tiskanje v Washingtonu. V raznih krajih države je šest uradov za sprejemanje kovin, ki so namenjene za kovani denar. Največji urad je v New-Vorku. Ta ima tako ogromno bogastvo, da si ga navaden zemljan ne more niti predstavljati. Samo čisto zlato, ki leži tu je vredno nad tri bilijone dolarjev. Toda to je samo del rezerve, na kateri temelji ameriški finančni sistem. Navzlic tolikemu bogastvu pa ne more noben vlomilec do te zakladnice, dasi je zelo privlačna. Zavarovana je namreč z najmodernejšimi napravami in ima poleg tega vse polno zvestih in pogumnih stražarjev.

Seveda ni ves denar v obtoku. En del leži v državni blagajni, drugi pa v rezervnih bankah. Cekinov je v prometu komaj polovica, srebrnih novčanic pa desetina. V resnici pa nihče ne ve točno, koliko kovanega denarja je v prometu. Vlade so dale izdelati tekom 125 let nad 10 bilijonov dolarjev kovanega denarja. Mnogo teh novčičev se je seveda izgubilo. Bakrenih centov se izgubi na milijone. Zlatarji porabijo za svoje izdelke vsako leto okrog 29 milijonov zlatih in srebrnih dolarjev. Gotovina v kovanem denarju se ceni zdaj približno na 1 677,358.000 dolarjev. Približno polovica je v prometu, ostali denar pa leži v državnih bankah.

Za časa državljanske vojne Amerika ni imela niti pet novčičev po centu. Tekom 58 let so jih izdelale kovnice 1.244.307.662. Zadnja statistika o gotovini v kovanem denarju izkazuje 1 bilijon zlatih, pol bilijona srebrnih dolarjev, 277,510 375 poldolarskih novčičev in 100,622.322 niklastih, odnosno bakrenih novčičev po 25 in 10 centov. Vsi smatrajo Ameriko za najbogatejšo državo, kar je v glavnem tudi res. Zadnji dve leti je izdelala Amerika več denarja kakor vse druge države na svetu skupaj. Toda v industrijskem pogledu, osobito kar se tiče gotovine, so nekatere države na boljšem. Amerika ima toliko zlata in srebra, da lahko da vsakemu državljanu moškega in ženskega spola 38.22 dolarja v zlatu ali srebru. Argentinija ima za vsakega prebivalca po 57, Uruguay 41.89, Holandska pa 41.92 dolarja. Glede na gotovino je torej nabogatejša država Argentinija. Nekateri narodi imajo zelo malo denarja. Tako pride na Kitajskem na vsakega prebivalca samo 34 centov. V celi Kitajski ni toliko denarja, kolikor ga ima večje mesto v Ameriki.

Pri izdelovanju denarja v Ameriki je zaposlenih 700 delavcev. Plača znaša dnevno povprečno 10 dolarjev. V resnici pa ti delavci ne stanejo državo nič, ker imajo kovnice lastne dohodke. Lani je veljalo državo izdelovanje denarja nekaj nad dva milijona dolarjev, kovnice, odnosno tovarne pa so imele 27 milijonov dohodkov.

Potek razstave živine v Kobaridu.

Kakor smo poročali v novembrski številki «Gospodarskega vestnika» je bila določena na 16 novembra 1925. razstava govejе živine belouske in žrebet kobariške pasme. Razstava se je vršila ob krasnem jesenskem vremenu. Ker je bil ta dan tudi letni semenj v Kobaridu, se je nabralo na razstavnem prostoru mnogo živine, in še več gledalcev. Tudi je bila ta razstava po vojni prva slična prireditev v Kobaridu, ki bo gotovo ugodno vpliva'a na nadalni razvoj živinoreje v kobariškem kotu. In če se to zgodi, je namen več kot dosežen.

Razen članov živinorejskega odbora so se razstave udeležili tudi zastopniki političnih in kmetijskih oblastev z Vidma, Gorice in Čedada; itd. zastopniki vseh krajnih oblastev in mnogi župani.

Na razstavo govejе živine je bilo pripeljanih skupno 115 glav: 37 junčkov in bikov, 33 telic i junic, 45 krav brejih ali s teletom.

Pregledovale in ocenjevale so pripeljano živino tri komisije, sestavljene iz strokovnjakov in domačih živinorejcev. Njih delo je bilo dolgotrajno in vestno izvršeno. Splošen utis, ki so ga komisije dobile, je bil: razstava pomeni izborno uspel poizkuse in izraža v polni meri stremljenje in odločno voljo kobariškega živinorejca po napredku in izpolnjevanje v povojnih letih kobariški živinorejec ni držal križem rok, kljub vsem oviram; stremljenje po enotnosti pasme in po krepki živini so je s pohvalo ugotovilo.

Žrebet kobariške pasme je bilo privedenih razstavo 34 glav: 17 pod letom in 17 nad letom.

Posebna komisija, ki je bila sestavljena za pregledovanje žrebet in izdala glede žrebet pod enim letom je komisija ugotovila, da niso na splох brez prednosti med katerimi je omembe vredna krepkost okostja, dober razvoj in več ko zadostna živahnost. Na splošno je prišla komisija, po natančnem in vestnem presojanju do zaključkov, da bi bilo treba usmeriti konjerejo na Kobariškem k noriški pasmi, in uporabljati žrebce te pasme srednje vrste in kolikor mogoče urejene oblike.

Nagrad v denarju je bilo priznanih in že izplačanih skupno 3175 L od teh 2340 L za govejo živino in 835 L za žrebeta. Svetinj se je priznalo 25 in sicer: 1 zlata, 13 srebrnih in 12 bronastih. Po razstavi se je vršila zakuska, katere so se udeležili zastopniki oblastev in člani komisij; pri kateri so se izustile običajne napitnice.

Darila in nagrade so dobili: 1. Goveja živina — Razred A. — Junčki od 6 do 12 mesecev: 1. darilo: Sekli Alojzij, Livek, srebrno svetinjo in 100 L; Gabršček Ivan, Svino srebrno in 100 L; 2. Lazar Albin, Sedlo, bronasto in 80 L; Uršič Ivan Svino, bronasto i 80 L; 3. Šlunder Franc Kobarid, in Gomilšček Polonica, Idrsko, častno priznanico in 60 L; 4. Uršič Ignaci, Kobarid in Uršič Andrej, Idrsko, častno priznanico in 40 L. — II. Biki od 12 do 18 mesecev: 1. Mašera Albert, Kobarid, srebrno in 100 L; 2 Drešček Franc, Livek, bronasto in 80 L; 3. Ručna Ivan, Idrsko, častno priznanico in 60 L. — III. Biki nad 18 mesecev: 1. Juretič Anton, Kobarid, srebrno in 100 L; 3. Šturm Alojzij, Kobarid in Gomilšček Albin, Kobarid, častno priznanico in 40 L. — IV. Uvoženi biki: 2. Hrast Anton, Livek, častno priznanico in 50 L.

Razred B. — 1 Teljce od 6 do 12 mesecev: 1. Komar Lucija, Kobarid, srebrno in 100 lir; 2. Hrast Ivan, Livek, bronasto in 60 L; 3. Skočir Ignacij, Kobarid, častno priznanico in 40 L. — II. Telice od 12 mesecev naprej z mlečniki: Mašera Jakob, Livek, srebrno in 100 L; 2. Cebokli Andrej, Sedlo, bronasto in 70 L; 3. Kurinčič Franc, Sužid, častno priznanico in 50 L; 4 Sovdat Josip, Kobarid, in Mašera Albert, Kobarid, častno priznanico in 40 L. — III. Junice z 2. stalnima zoboma: 1. Kosmačin Anton, Sedlo, srebrno in 100 L; 2. Menič Ivan, Sedlo in Žuber Ivan, Sužid, srebrno in 60 L; 3. Šarf Josip, Korabid, častno priznanico in 40 L. — IV. Brejе krave in krave s teletom: 1. Gomilšček Polonica, Idrsko, zlato in 250 L; 2. Drešček Anton, Livek, srebrno in 150 L; 3. Šturm Franc, Livek, srebrno in 100 L; 4. Pontar Franc, Kobarid, bronasto in 50 L; 5. Gruntar Iv., Kobarid, Lazar Josip, Sedlo, Šturm Alojzij, Kobarid, in Kranjc Andrej, Svino, častno priznanico.

— Žrebeta. — Razred A. — Žrebeta nad 1 leto stara: 1. Kuričič Anton, Magozd, srebrno in 160 L; 2. Kurinčič Anton, Idrsko, srebrno in 120 L; 3. Kranjc Andrej, Svino, bronasto in 80 L; 4. Uršič Ivan, Mlinsko, bronasto in 60 L; 5. Uršič Ivan, Svino, častno priznanico in 50 L; 6. Volarič Andrej, Idrsko, častno priznanico in 40 L; 7 Koren Franc, Drežnica, in Sovdat Anton, Smast, častno priznanico. — III. Žrebeta pod letom: 1. Ručna Franc, Smast, srebrno in 100 L; 2. Koren Andrej, Staroselo, bronasto in 80 L; 3. Ručna Andrej, Staroselo, bronasto in 50 L; 4. Ručna Ivan, Staroselo, častno priznanico in 40 L; 5. Gregorič Valentin, Krk, častno priznaico in 30 L; 6 Medveš Ivan, Livek, častno priznanico in 25 L; 7. Volarič Anton, Svino, častno priznanico.

Omembe in posebne pohvale je vredna okolnost, da so vsi nagrajenci priznane jim nagrade, svetinje in priznanice tudi že prejeli, dočim jih oni z lanske tolminske in letošnje čedadske razstave še vedno čakajo in jih bodo tudi še čakali. Ta točnost je žela med razstavljalci priznanje in dvignila nekaterim osebam in uradom zopet ugled, ki so si ga po lastni krivdi zapravili z netočnostjo v Tolminu in Čedadu.

«Gospod. vestnik», 12. štev.

Inserirajte v „Edinosti“

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 14. dec. Amsterdam od 985.— do 1005.— Belgija od 111.5 do 113.—; Paris 89.50 do 90.50 London od 120.10 do 120.30; New York od 24.65 do 24.80; Španija od 347.— do 354.—; Švica od 476.— do 479.—; Atene od 31.— do 32.50; Berlin od 585. do 594.—; Bukarešt od 11.— do 11.75 Praga od 73.25 do 73.75; Ogrska od 0.0344 do 0.0352; Dunaj od —.346 do —.354; Zagreb od 43.90 do 44.30.

Benečijske obveznice 68.30.

VALUTE:

Trst; 14 decembra. Avstrijske krone od 0.0345 do 0.0365; dinarji od 43.25 do 44.—; dolarji od 24.60 do 24.80; novci po 30 frankov od 94.— do 97.—; funt šterling od 120.— do 120.25.

JAKOB PERHAUC
velika zaloga vina, žganja in likerjev
ustanovljena leta 1878
Trst, Via S. T. Xidias 6, telefon 2-86
Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec, kranjski slivovec.
Lastni izdelki: šumeča vina kot šampanjec, šumeči istrski refošk, Lacrima Cristi in druga.
Specialiteta: Jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi, kakor tudi PRISTNI MALINOVEC itd. (67)

V kratkem izide
Žepni koledar „Edinosti“
Priglasitve sprejema
Tiskarna Edinosti
Trst, Via S. Francesco 20

KRONE po 2.10
plačuje 62
ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2
prvo nadstropje
Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Spominjajte se ob vseh prilikah z darovi Dijaške kuhinje v Gorici

Zaloga domačih vin.
Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine Viale XX settembre 94 (prej Acquedotto) na drobno in za družine Via Giuliani 32. - Telef. 2-41
Priporoča se lastnik
(47) FR. ŠTRANCAR.

Röntgenološčni zavod
za zdavljenje in diagnostiko primarija 67
dr. A. de Fiori
v Gorici, Corso Vitt. Em. III. št. 14
Sprejema od 9-2 in od 2-4

Najvišje cene plačujem za
KOŽE
kun, zlatic, lisic, dihurjev, vider, jazbecev, mačk raveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH
Trst, Via Cesare Battisti št. 10
II. nadstr., vrata 15 (63)
Sprejemajo se pošiljatve po pošti

Ljubljanska posojilnica
registrovana zadruga z omejeno zavezo
Ljubljana, Mestni trg štev. 6
Hranilne vloge na knjižice in tekoči račun
obrestuje najugodneje
Posojila daje le proti popolni varnosti na vknjižbo in proti dobremu poroštvu (65)

Predno kaj nakupite, obiščite 44
Veliko skladišče pohištva
tvrdke
ALESSANDRO LEVI MINZI
Via Rettori št. 1 — Via Malcantone št. 7-13
Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v velikem izberi.

Stenski koledar
za leto 1926
s firmo in reklamo tvrdke v slovenskem in italijanskem jeziku se naročuje v TISKARNI „EDINOST“ V TRSTU, Via S. Francesco d'Assisi štv. 20 po jako nizki ceni.

IZŠEL JE: Roman v treh delih
MOČ PRETEKLOSTI
Spisala V. J. Križanovska.
Iz ruščine prevedel IVAN VOUK.
Cena L 6·—, po pošti priporočeno L 7·40. V inozemstvo L 8·60 proti v naprej poslanemu znesku. - Roman je izdala iz založila Tiskarna Edinost. - Prodaje: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/I., - Knjigarna J. Štoka, Via Milano 37 in Žen. dobr. udruženje v Trstu, Nar. Knjigarna, Gorica, Carducci 7. - Kraigher Josip, Postojna.
Vezane v originalne platnice (cena L 10·—) se dobi v knjigarni STOKA.